

27504

3768

василь
Чечвянський

Між іншим

державне
видавництво
України

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОГО ГУМОРУ

ВАСИЛЬ ЧЕЧВЯНСЬКИЙ

МІЖ ІНШИМ

ГУМОРЕСКИ

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ
1929

Бібліографічний опис цього видання вміщено в „Літописі Укр. Друку“, „Картковому репертуарі“ та інших покажчиках Української Книжкової Палати

Обкладинка роботи
худ. Б. Фрідкіна

ВНООФФ
Звірено 20 93 р.

ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
АКТ № 197 92
№ 12 61-18

Укрголовліт № 347. 30/1 1929.

Зам. № 869.

Тираж 7000.

ДУМКИ НІ ДО ЧОГО

Я блукаю зоологічним садом і різні думки лізуть в мою сознательну голову.

Я думаю собі: що, як би отут революція?

Ну да — революція.

Ламають залізні ґрати всіх кліток, вивозять на тачках к лихій годині всю адміністрацію з людей, всі звіри виходять на волю і утворюють першу в світі звірячу республіку — ЗР.

Піднесення, палкі промови, мітинги, гасла. „Геть вікових гнобителів“! „Хай живе вільна ЗР“!

А далі: з'їзди, вибори, уряд, утворюються установи.

Досить сидіти по клітках на показ та розвагу експлоататорам. „Хай живе вільна праця на користь звірячого суспільства“!

Хіба слон не може бути прекрасним чиновником-хабарником? Дивіться, як він спритно й неймовірно швидко сховав собі в рота булку, що йому подав хтось із публіки.

А верблюд? Цьому пристало бути докладчиком. Стоїть собі спокійно й ремигає. Ніби говорить:

— „По профлінії пророблено величезну роботу“, або „міжнародне становище вказує на стабілізацію капіталу“ і ремиг, ремиг, ре - е - е - миииг...

Ось лисиця. Типовий особистий секретар. Ходить — не чути, повертається як на шарнирах і хвостом — аж мелькотить. Точнісінько, як людські секретарі язиком: „авто подане“, „до вас дзвонила Матільда Карловна“, „накажіть одержати вам аванс“.

Вовк — це безробітний. Вигляд — поганий, погляд — злий. „Нема протекції і ходи весь час на біржу... Сволота! Всіх би з кістками поїв“.

Он білі миші. Маленькі й голі, ніби безпритульні. Їдять насіння і гнилі яблука.

Лев — зав! Дивиться і ніби хоче сказати: „ану спробуй зайти до мене „без докладу“. А погляд?! Тепер я розумію, чому всім так хочеться бути завом.

Заєць. Хіба заєць не міг би сказати: „член спілки з 18 року, маю сім тисяч посвідчень, підчас громадянської війни служив на агітхлібопекарні, всього боюсь, а мене все ж таки скоротили. За што боролісь“?

Ведмідь. Ну цей був би обов'язково за головбуха. Дивіться: он він попав в лапи якогось обрубка і виробляє з ним різні фортелі. А хіба у людей головбухи не роблять з балансами фортелів?

Клітка з малпами. Була б за сучасний театр. Викричуться, перекидаються, конструкцій багато і зрозуміти нічого не можна.

Зубр...

Але що робив би зубр у звірячій республіці — я так і не додумався. Я згадав, що мені треба бігти до однієї редакції давати редакторові на перегляд черговий фейлетон, і я перестав думати.

МІЖНАРОДНЕ СТАНОВИЩЕ

У мене сидить мій старий знайомий і приятель Іван Максимович — поважний середняк села Смикалки, філософ і член сільради.

Скориставшись із приїзду Івана Максимовича до столиці, я найняв у нього для планового переведення літньої відпускної кампанії серед членів моєї родини — клуню.

Зараз ми замогоричуємо цю змичку села з містом.

— Гарно зараз у нас на селі? — питаю я. — Сіють зараз... А там почне сходити, зазеленіє... Приємно. Поле таке зелене, зелене...

— Та нічого, — говорить Іван Максимович. — Не погано. Сіємо, дійсно. Треба. Міжнародне становище, стало бути, вказує, що капіталізм...

— А як Дінець, Іване Максимовичу? Такий же широкий, як і колись? Пам'ятаєте, як у десятому році ми з вами за сомами на ніч ходили? Гарно так... Ніч тепла, місячна... Човен пливе... А вчитель, Гордій Петрович, раніш нас бувало приїде і вже сидить... На ямі...

— Не вудить тепер Гордій Петрович. Кинув. Ніколи йому. Школа — само собою та кампанії різні. Доклади та зібрання. А він у нас по... міжнародньому становищу завжди... Нагрузка в нього...

— А розкласти вогнище на березі, отам, знаєте, на поповій луці під берестком? Ніч те - е - мна!..

— Еге! Згадали... Нема того берестка. Зрубали. На трибуну. Трибуна в нас тепер коло сільради з того берестка. Як свято яке або шефи наскочуть,— промови з трибуни тієї про... міжнародне, значить, становище та й взагалі...

— Жалко берестка. Місце ж яке. Берег крутий. Як розженешся— та у воду! Аж дух забива! Тоді ще сусіда ваш— Микола Крутий— добре плигав. З викрута-сами плигав. Тепер, мабуть, і він постарів, як і ми з вами?

— Е... Нема Миколи Борисовича. Помер місяць тому. Головував він у нас в сільраді. Простудився. На річницю лютневої революції доповідь робив. З трибуни. А воно мороз. Почав про... міжнародне становище, та так і не скінчив. Щось погано йому стало. Місяць полежав і поховали... Гарний чолов'яга був. А що вже оратор! Бувало вийде та як двине:— „Товариші! Міжнародне становище нашої сільради вказує...“ І почне, і почне. Талант був. Шкода...

— Нічого не вдієш, Іване Максимовичу. Доля, значить, йому така. Гарна була людина, свідома. Пригадуєте, як він колись, ще парубком, поміщицького сина мало не вбив за те, що той лелеку застрелив. А яке горе було тоді на вашій клуні! Що з лелечихою робилося? На другий рік не було вже на вашій клуні лелеки.

— І тепер не буде.

— Чому ж то?

— Антену на тому місці поставили. Оце зимою. Для радіо. У сельбуді радіо, а на моїй клуні антена.

Клуня ж у мене висока, ні в кого такої нема. У нас тепер так і говорять: якби, кажуть, не клуня Івана Максимовича, так би ми ніколи й не почули про... міжнародне становище. А то майже щодня.

Іван Максимович промовчав.

— Культура, знаєте,— додав він згодом.— Довелось поступитись лелекою. Треба. Радіо — велика річ, самі знаєте. Оце колись товариша Бухарина з Москви слухали. Півтори години говорив про... міжнародне становище. Харашо! Сидиш у сельбуді, цигаркою попихкуеш і все тобі ясно: клуня, антена, лелечине кубло, Москва, сельбуд, я, кум Денис і... міжнародне становище... Дивно...

.
Зараз Іван Максимович балакає з моєю дружиною, а я собі думаю:

— Самі антени, здається, ще не балакають. Значить, у клуні буде безпечно. А от у лелеки становище міжнар... тьфу! Безпорадне становище в лелеки.

СОЛІДАРНІСТЬ

Тепер сміливо можна сказати, що ми стоїмо на рейках і котимось і революція на дванадцятий рік повернула. Наслідки єсть.

Ну хоча б нащот солідарности мас.

Безперечно. Оце в неділю переконався.

Одверто кажучи, випили ми з товаришом Стьоною Пуп'янком. Випили честь - честю. Небагато. Без перегрузки, а так — середственно. Благородно, одне слово. Без протоколів і безплатних візників. Випили, а потім на трамвай — додому.

Влізли.

Стали.

Їдемо.

Поперед мене гражданочка стоїть. Досить цікава на обличчя і спідничка - мінімум. Стоїть гражданочка і раптом індіферентно говорить:

— Не дихайте, товаришу, на мене, бо з вас як з бочки горілкою тхне.

— Як,— говорю — не дихайте? Не можу ж я через ваші буржуазні примхи одеколон пить. Прошли такі часи.

Публіка сміється.

Я до публіки.

— Громадяни, чули?! На дванадцятому році дихать не дають а ви смієтесь. А масова солідарність, товариші?

А з публіки хтось:

— Даремно ти, браток, хвилюєшся, бо ми якраз не проти тебе, а за тебе сміємось. А гражданка, коли їй такий дух шкодить, може сміливо пішки йти або на візникові інші аромати нюхать.

Гражданка образилась і до кондуктора.

— Товаришу кондуктор! Тут гражданин (на мене вказує) п'яний і горілчані пахощі розпускає — просто немисленно.

Ну, думаю, скинуть і вже смикаю Стьопу за рукав — зупинка, говорю, здається, наша.

Коли чуємо кондуктор заговорив.

— Не бачу, говорить, в поведінці цього товариша нікотрих п'яних функцій, а щодо горілчаного запаху, то запах цей нормальному рухові вагону не шкодить і взагалі... ваш квиток?!

Дамочка бачить — непереливки — і ходу з вагону.

А ми благородно далі поїхали.

Що не кажіть, а масова солідарність — велика річ!

ПІДХОД

Така подія трапилася в нашому театрі. Скінчився акт. Дали завісу. Оплески. Актори кланяються тоє, сьое... А тут несподівано лаштунки падають і одну артистку, що головну роль грала, по голові... Ну, звичайно, понесли на руках до вбиральні... Сюди-туди: водою одливати, лікар з'явився. Дали якихось крапель — очуняла... Але грати далі не може... А тут ще треба один акт догравати. Що робити? Директор бігає, адміністратор метушиться. Послали за однією актрисою — дома нема, за другою — теж нема... А публіка галасує, ногами тупотить. Директор, нарешті, відважився. Вийшов перед завісою та:

— Так і так, товариші, нещасний випадок, самі бачили... Замінити товаришку Канделяброву ніким... Пробачте, спектакль закінчився...

Так, вірите, таке в залі знялось — не приведи господи.

— Як? — кричать. — Обдурювати народ...

— Гроші взяли — так догравайте.

— Я може тільки для того й приходив, щоб подивитись, як її в останній дії заріжуть.

— Отакий у вас підход до глядача!

— Отаке поводження з масою!

— А-га-га! Ось вона культурна революція — без розв'язки додому йти?

Одне слово — скандал. Директор утік, мало не плаче. Кричить: — Це ж вони можуть до ранку в театрі сидіти. За всяку ціну дістати артистку Порцелянову, хай грає за Канделяброву!

А в цей момент за лаштунками хтось хриплим басом:

— Не вміють найти підходу до маси... А як не знайдуть Порцелянової, тоді що? Керівники! Доручили б мені...

Директор за лаштунки. А там сидить старий наш хорист Микола Карпович і спокійно ковбасу їсть.

— Це ви зараз говорили?

— Я.

— Ви можете ліквідувати цей скандал?

— Гадаю, що можу.

— Голубчику, виручайте!

— Гарзд. Хай дають три дзвонки. Я зараз.

Коли в залі трохи стихло, Микола Карпович вийшов перед завісою і почав:

— Шановні товариші! Не хвилюйтесь! Зараз почнемо. Бо вже артистка Канделяброва очуняла... Ми, власне, могли б почати й значно раніш, але, знаєте, трапилась ще одна така собі історія... На роздягальню, де висять ваші пальто, кожухи, манто й шапки, напали бандити... Та не хвилюйтесь! Нічого не трапилось. Просто бандити зв'язали капельдинерів і захопили багато одяжі... Які саме номери покрадено, зараз ми...

Але ніхто вже не слухав Миколи Карповича. Публіка, як божевільна, побігла одягатись і за півгодини в театрі нікого не було.

Пішли ми потім до пивної і Микола Карпович з нами.

Випили. І Микола Карпович випив.

Питаємо його:

— Як ви додумалися до такої штуки, Миколо Карповичу! Це ж геніяльно.

— І нічого геніяльного, — відповів він, наливаючи собі пива. — Просто треба вміти підійти до маси. Маса потребує правильного підходу.

„ГАЗЕТА ДОПОМОГЛА“

Ах, товариші, як би ви знали, яка в мене зараз квартира! Власне, не квартира, а кімната. Прекрасна! Надзвичайна!!

Райончик — околиця, ґрунт — пісок, повітря — газоніроване (недалеко свалка), хазяйка — душка, водопровод — недалеко (два квартали), електрика — ніколи не гасне, бо її нема, клозет — у дворі в куточку, як квітка, а поруч у колишній ванній кімнаті така громадяночка живе, що... Та що їй говорити! Щасливчик я тепер і край! І житлокриза мені ніщо. Плюю я на житлокризу. А знаєте, як я доскочив такого щастя? Не знаєте? А кортить? Ну, признайтесь, кортить? А як не скажу? Ага, проситесь? Ну, добре, добре. Скажу. Я не гордий. Так от слухайте.

Три дні тому. Ранком. Купую газету. Ну, звичайно, з чого починає читати газету культурна людина? Ясно: з „Пригоди й злочини“. Розгорнув. Іду тротуаром і читаю. Ну, звичайно, захопився. Ах, громадяне!! Тої блаженої хвилини я ніколи не забуду, а в людське щастя віритиму тепер, бо воно існує. За читанням газети не зчувсь, як якась роззява підчепила мене під праву ногу. Я лечу і влучаю лобом у вітрину якогось магазину. І розумієте, вщент! Не лоб, а вітрина. Хазяїн

(магазин був приватний) счинив неймовірний галас. Натовп, міліціонер і далі події розгорнулись цілком нормально. Мене оголошено п'яним і хуліганом — і я опинився в районі, в кімнаті для майбутніх тверезих, в компанії з надзвичайно симпатичною людиною: сизий ніс, відповідний бас і „гражданін, дозвольте папирочку“. Закурили, розбалакались. Виявилось, що мій колега теж жертва непорозуміння: і вплив усього півтори пляшки і забрали.

— Погано, говорю, безпритульному, навіть газети ніде почитати. На вулиці доводиться і трапляється отаке...

— А хіба що?

— Та нема кімнати,— говорю. Сильно страждаю.

— Пусте. Он у моєї хазяйки вільна кімната є. І недорого. Як випустять, познайомлю.

Ах, граждане! Та чи зрозумієте ж ви мене серцями своїми, бо слів у мене відповідних нема...

Випустили нас на другий день чесно, благородно. А штраф? Та що штраф, коли кімната в мене! Та яка... Господи!

Так ви хочете, щоб я мовчав. Щоб я не кричав:

— Хай живе газета, хай живе шоста держава, хай живе могутній двигун культури й прогресу й розрішитель моєї житлокризи!

Не читай я тоді газети, чи ж розбив би я лобом вітрину, чи потрапив би я до району, чи познайомився б я... Та що вам говорити, коли ви все знаєте.

Граждане! Любі мої, дорогі мої республіканці! Читайте газети. Коли газета розрішає житлокризу, то що для неї решта? Ніщо!

В ПИВНУЩІ

Я, шановний товаришу, щось півроку перебував у безробітній категорії. Але нарешті влаштувався на службу. Потому, знаєте, незручно без роботи. Все ж таки я на фронтах у двадцятому році був і, крім того, моя двоюрідна сестра замужем за секретарем біржі праці. Одна ситуація допомогла другій і влаштувався. Кондуктором. На трамвай. Посада нічого — хороша. І жалування дають і повітря, здебільша свіжого, скільки хочеш. Потому у вагоні двері кожних п'ять хвилин одчиняються на зупинках і на повітря кризи не буває. Знову ж таки вихідний день раз на тиждень, на загальні збори ходиш, внески платиш — не забороняють. Крім того, на позику підписатись можна: і добровільно, і так... Взагалі, посада підходяща. А головне громадська — завжди серед публіки. Хто на службу поспішає, хто в баню раз на місяць вибереться, хто просто для розваги прокатається. В цивілізованій країні без трамваю ніяк не можна. А я цивілізацію поважаю і борюсь на цьому фронті скільки це мені можливо на моєму пості. Інший кондуктор зразу:

— Пройдіть наперед! Не заважайте працювати! Ваш квиток?!

Грубі прийоми.

А я так не можу, в мене на першому плані цивілізація.

— Граждане! Не стирчіть у проході! Просуньтесь наперед в напрямку руху вагону і дайте можливість іншим которим пасажирам наблизитись до наміченої мети. Може хто поспішає в страхасу по допомогу на похорон своєї дорогої бабушки, а ви йому на мозоль наступили. У людини сильний душевний біль, а ви йому ще й фізичний спричиняєте. Проходьте, проходьте, не кривіть морди. Пора вже стати цивілізованими.

І публіка слухає, потому без грубости, делікатно.

Або:

— Візьміть квитка, товаришко, не примушуйте мене до амортизації. Скидаючи вас серед дороги і роблячи зайву зупинку народнього вагону республіки, проісходить амортизація тормозів і колес. Зрозумійте задачу. Я, звичайно, можу оштрафувати вас і без моралі. То нічого, що від вас духами „коті“ пахтить. І з „котями“ можна припаяти три карбованці, але краще давайте ліквідуємо цю відсталість без грубости, цивілізовано. Звісно, дамочка почервоніє, але гроші дістає жвавіше.

З п'яними у мене теж налагоджено. Наприклад, п'яний до вагону вдерся. Інший кондуктор? зразу дзень, дзень — і пожалуйте геть. А я так не можу. Ну, яка користь з того, що п'яний вийде з вагону комунального трамваю? Ніякої користи. А я так не роблю. Я цей соціальний момент використовую для пропаганди Дніпрельстану.

— От, говорю, товариші пасажири, зверніть увагу. Цей гражданін непевними руками дістає з кишені гроші, потому гражданін трохи випили, або, висловлюючись авторитетно, знаходяться в пазурах римсько-католи-

цького бога — Бахуса. І це на дванадцятому році революції, коли Дніпрельстан наше бойове завдання. Підписуйтесь на другу позику індустріялізації, не чекайте на третю.

А чому я все це роблю? А тому, що в мене почуття сидить. Скинути п'яного не трудно, тільки таким способом не швидко Дніпрельстана збудуємо. Нада понімать.

Кишеню злодії виріжуть, наприклад. Трапляється це досить часто. Інший кондуктор і вусом не моргне, а я на таке явище нового побуту неодмінно реагую: рекламую кооперацію.

— Граждане! Ви присутні при події, яка ще раз підкреслює, що без кооперації ми не можемо, бо в усіх цивілізованих народів кооперація процвітає. У громадянина вирізано кишеню і вщент зіпсовано штани! Громадянині потрібні нові штани. Де він зможе їх купити при скромному бюджеті чесного трудящого? Тільки в кооперації, бо там і дешевше і шлях до соціалізму!

Так - то, шановний товаришу! На шаблоні та на грубості далеко не поїдеш. Я не все це вважаю.

Скільки в моїх колег - кондукторів скандалів за дітей буває, а в мене ніколи.

Сьогодні, наприклад, дамочка з дитиною заходить з передньої площадки.

— Дайте квиток!

— Треба, говорю, два.

— Чому ж то два?

— Як чому, а дитина?

— Йому тільки три роки.

Ну що ти з нею вдієш? За інструкціями нашими тут балачки короткі: дзень, дзень — і „ослобоніть вагон“.

Так хіба ж я можу так неделікатно?

— Ах, говорю, три роки? Який, говорю, пасаж! Три роки! А чим же ви, громадяно, можете довести таку хронологію?

— Нічим я довести не можу. Три роки й край.

— Ах, три роки?! Тоді, вибачте, ваша дитина не дитина, а просто пур - ден - кінд. У паноптикумі, говорю, ви на ній можете тисячі зароблять, а тут платіть десять копійок. Потому експлоатація трамваю стоїть на бюджеті нашої республіки і не можна підривать... Пригадайте останню промову тов. Петровського... Бюджет, говорю, вимагає балансу, а ви гривеником можете всю державну систему з пантелику збити. По - вашому може гривеник дрібниця, пустяк, а в бухгалтерії він колосальна роля. Дебьот - кредьот. Ви не хочете для дитини, яка може є наша зміна і квітка життя, зайвого квитка купити, а в той час на якомунебудь хемкомбінаті директор мусить без особистої секретарші соціалізм будувати. Отже, говорю, не доводьте до перегляду державних можливостей. Злазьте, говорю. І пур - ден - кінда вашого не забудьте, бо він нам ні до чого.

І злізла дамочка без нікоторого скандалу. Потому — не підкопаешся. Все делікатно й цивілізовано.

Інтересна служба в нас, громадянін.

Йдете вже? Ну всього вам! А може ще посиділи б? Люблю в компанії випити за цивілізацію.

ДОКЛАД І РЕЗОЛЮЦІЯ

I

Член правління товариства „Друзі Дітей“ Сергій Тодосович Пролетарський, солідний громадянин з таким же животом, робить доклад про роботу правління за минулий квартал.

Хоч доклад цей і офіційальний, проте офіційальности не чувається.

Слухачі — все свої. Члени правління, члени ревізійної комісії, члени секретаріату і представники інших громадських організацій, що провадять свою роботу за спільними з „ДД“ гаслами: „Геть безпритульність“, „Всі на допомогу безпритульним“ і т. і.

Сергій Тодосович — прекрасний оратор. Сухі цифри і викладки він так влучно і до речі пересипає цікавими анекдотами з життя безпритульних, що аудиторія слухає уважно, не спить і в анекдотичних місцях докладу дружним сміхом підбадьорює оратора.

Доклад яскраво свідчить: робота пророблена величезна, цікава і з наслідками. Уже одного досить: всі безпритульні „виловлені“ і „водворни“ (так говорить Сергій Тодосович) по спеціальних будинках „ДД“.

Доклад скінчився.

Коротеньке резюме і голова зборів пропонує обрати комісію для підготовки резолюції.

— А може резолюцію відкласти?— говорить Сергій Тодосович.— Уже десять хвилин на десяту. Пізнуватобі... А тим часом ми встигнемо і заскочити куди-небудь після трудов праведних. А? Як товариство?

„Товариство“ охоче погоджується і засідання закривають.

II

Безпритульний Стьопа — між своїми „Стьопка Капіталіст“ — сьогодні страшенно задоволений.

Поперше, він чесно настріляв за день аж сорок копійок, а подруге він придбав (уже не зовсім чесно) дві пачки цигарок „Камея“ і півдесятка яблук.

За останній експеримент з яблуками Стьопці, правда, добре дали по потилиці, але все це дурниці.

Зараз Стьопка бадьоро марширує вулицею, міркуючи, деб погріється. Ще рано — дев'ята година — і ще можна чимнебудь „підлататися“.

Відчинивши двері якогось парадного, Стьопка, крадучись, заходить і, влаштувавшись біля теплої батареї центрального ogrівання, виймає з пазухи яблуко і починає смачно хруматити.

III

— Це що за екземпляр тут?— почув над собою Стьопка.— Ану вставай! Тобі чого тут? Ще й спить! Розлігся... Подддумаєш...

Стьопка блимнув очима.

Коло нього стояло чоловіка десять з портфелями і один товстий в хутровому пальті і смушковій шапці штовхав Стьопку ногою.

— Я погрітися трохи,— відповів Стьопка.— Потому— мороз...

— Погрітися? А потім украдеш?! Знаємо вас! Втік напевне з колектора. Вилітай негайно! Шве - е - е - й - царрр!! Ви що ж гав ловите? У вас тут безпритульні шляються. Глядіть мені!

IV

Стьопка вийшов на вулицю. За ним повиходили і всі з портфелями.

— Ну, громадяне! Куди? Я пропоную в „Арарат“. Там, знаєте, кухня — цимес! А крім того там такі хористочки, що...

Товстий не договорив. У нього з голови блискавкою злетіла смушкова шапка.

V

Лежачи біля теплої батареї уже в другому парадному і розглядаючи з усіх боків шапку, Стьопка промовив :

— Та тут написано...

І, ткнувшись носом у шапку, він прочитав вишите шовком : „С. Т. Пролетарський“.

— Должно якийсь відповідальний „жлоб“,— сказав Стьопка і перевернувся на другий бік.

СЕРЬОЖИН ЕКСПЕРИМЕНТ

— Оці всі хвости, які ми бачимо щодня коло мануфактурних крамниць, ви гадаєте, є показчик мануфактурної кризи?

— Ну звичайно. А для чого б ото народ мучився?

— Для чого — я вам не скажу, а от чому — я можу вам сказати, коли хочете.

— Цікаво, — відповів я, — що скаже нам великий оптиміст нашої великої епохи електрофікації, індустріалізації і... мануфактурної кризи.

На це „великий оптиміст“ і мій приятель Серьожа Я. відповів не зразу. Він запалив „Есперо“, смачно затягнувся, а потім уже, повагом, розтягуючи слова і фрази (це була його звичка), почав:

— Іронізувати, не менш великий паперопсувателю, будемо потім. Спершу ж послухайте ви оцю історію, яка яскраво свідчить, що народ наш робить „хвости“, базуючись здебільшого на так званому „баранячому інстинктові“. Знаєте, як в череді: передній баран — стоп! і вся череда — стоп!

— Тепер я розумію, чому ви так авторитетно розбираєтесь в „баранячих інстинктах“. Ваші нові штани...

— Помилка, шановний друже. В черзі за мануфактурою я стояв один раз і то...

— Ага! Стояв,— захіхікав я.— Напевне, щоб міцніше перевірити свої викладки з „баранячого“ питання.

— Іменно. Але краще послухайте.

Одного разу йдемо ми: я і двоє моїх приятелів — Павлуша Б. і Андрьоня З.— вулицею годині так о дванадцятій дня. Треба одверто сказати, трохи на підпитку. Чуть-чуть. О бон-кураж, як говорять французи. І раптом стрельнуло мені отаке: хлопці— говорю— давайте чергу на мануфактуру зорудуємо! Для чого?— питають. А так— говорю: експериментик вроді... Га?! Чи стане народ за нами, чи не стане? Становись, хлопці! Я попереду, ви за мною. Перші пояснення даю я. Потім можете давати й ви, але додержуватись єдності і стилю. Гайда! Он до того ЦРК'опу!

Стали. Вірите, півхвилини не пройшло, якісь дві жінчини питають:— Куди стоїте?

— Мануфактура,— індиферентно відповідаю я.

— Та невже? От щастя! Можна й нам?

— Будь ласка,— галантно додав Андрьоня.

— А черга яка? Жива чи записуватимуть?

— А там видно буде. Становіться, громадянки.

Хвилин за десять в хвості стояло дев'ятнадцять чоловіка.

Ззаду вже вигукували:

— Так не можна! Переплутається черга! Треба організовано! Треба переписати, а то потім ради не даси!

Ще через кілька хвилин ми назвали наші прізвища якомусь спритному юнакові, що переписував у блокнота всіх черговщиків. Хтось сперечався:

— Іменно, я сімдесят другий, а ви, конешно, сімдесят третій.

З магазину вийшов здивований прикажчик.

— В чім річ, товариші?

— В мануфактурі,— мало не прискаючи, поінформував прикажчика Павлуша.

— А? Це мабуть та мануфактура, що нам обіцяли дати з головного розподільця... Треба попередити зава.

Наш невірний співучасник побіг, а його слова блискавкою передались по живому хвості, і спритному юнакові довелось записити у блок - нота ще тридцять дев'ять чоловіка.

Хвіст зростав.

На двадцять п'ятій хвилині нашого експеримента уже в когось вирізали кишеню, а на двадцять дев'ятій сталася революція. Спритний юнак одноголосно був позбавлений повноважень за спробу записати поза чергою якусь громадяночку з нафарбованими губами.

Надходив кульмінаційний момент. З натовпу кричали :

— Коли вагітних женщин пускати наперед, тоді й мене наперед! Я, моть, інвалід! Я, моть, Перекопа брав! Я, моть, стражався!

— Знаєте що, — звернувся я до громадянки, що стояла четвертим номером, і вже крила ЦРК'оп і всю державну систему за тяганину, — побережіть, будь ласка, наші місця, а ми підемо перекусимо трохи. Ходім, хлопці!

Звичайно, нема чого додавати вам, шановний іронізаторе, що, коли ми, наредотавшись до кольки в животах, виходили з найближчої пивної, хвіст був довжиною в найдовшій бойовик ВУФКУ і два міліціонери, смачно позіхаючи, ходили „для порядку“.

ЯК Я СТАВ ХУЛІГАНОМ

На станції Н., куди поїзд прибув о десятій годині вечора, в наше купе увійшов новий пасажир.

В рогових окулярах, солідний брюнет років під сорок. При чому солідність ця була в усьому: і в жовтому новенькому портфелі, і в фетровому капелюсі, і в короткому модному пальті.

Новий пасажир чемно нам вклонився, спитав, де вільне місце, повагом витяг гаманця і, подаючи носієві карбованця, сказав:

— Спасибі тобі, братець. Далі я вже сам влаштуюсь.

Поїзд рушив.

Новий пасажир скинув пальто й капелюха, не поспішаючи порозкладав свої речі й сів.

Хвилин десять усі мовчали. Правда, нам трьом, що досить наговорились, не було вже про що говорити, а новий пасажир, очевидно, не хотів перший починати розмову. Але нарешті він не витримав.

— Шановні громадяни,— сказав новий.— Чи немає в вас шклянки води або нарзану? За обідом, знаєте, випив трохи і закусив паюсною, і зараз п'ють, п'ють...

— На жаль, нема,— відповів я.— А ви спитайте в провідника, може в нього є вода.

Новий вийшов з купе, але швидко повернувся.

— Немає і в провідника,— сказав він, зідхнувши.— Порядочки! У вагоні нема води, прямо хоч пропадай. А зупинка лише через годину. Цей поїзд швидкий, на малих станціях не зупиняється. Не знаю, що й робити...

— Нічого,— почали ми втішати нового. — Потерпіть трохи.

— Доведеться, звичайно. Але ж, розумієте, тепер не дев'ятнадцятий рік, нарешті. Треба ж і для пасажирів дбати. Такий випадок і...

В цей час поїзд почав зменшувати ходу й раптом став.

Повз наше купе, поспішаючи, пройшов провідник.

— Що трапилось? — посипалось з усіх купе.

— Невідомо,— відказав провідник,— зараз дізнаюсь.

Пасажири повиходили зі своїх купе й почали виглядати у вікна.

Трохи згодом повернувся провідник.

— Точно ще невідомо, яка причина,— сказав він, позіхаючи, — але кажуть, ніби десь попереду на перегоні „крушення“— товарний з рейок зійшов. Піду на станцію, довідаюсь.

— А хіба ми на станції? — зрадів новий наш сусіда.

— Ну да, — відповів провідник. — На невеличкій станції. Тому й зупинились, що семафор був закритий.

— От щастя,— радісно промовив „новий“. — Значить, я зможу напиться води. А то ж, розумієте, пропадаю — так пити хочеться!!

І він подався за провідником.

У вікно я бачив, як вони з провідником пішли по шпалах, присвічуючи дорогу ліхтарем.

Хвилини через десять новий повернувся з двома пляшками нарзану.

— Ну, знаєте, пощастило мені,— сказав він, задоволено всміхаючись.— Коли б не ця катастрофа, довелося бу цілу годину страждати. А тепер, слава богу! Думав уже з умивальника воду пити. А тут на тобі така приємна несподіванка — товарний з рейок зійшов. Кажуть, ніби жертви єсть, бо вже з Н. санітарний вагон пройшов. Отака історія!.. Ну тепер нічого — можна й далі їхати. Дві пляшечки нарзанчику, та провідник обіцяв ще й чайку принести чайничок. Поїдемо безпечно, тепер до Х. водички вистачить.

* * *

Наш поїзд, простоявши дві години, нарешті рушив далі.

Всі пасажери спали.

Спав і щасливий брюнет, спорожнивши обидві пляшки нарзану.

На станцію О., де мені треба було сходити, поїзд прийшов о 4 годині вночі.

Я залишив вагон.

Сидячи в буфетній залі на ст. О., я думав:

— На станцію Х. поїзд прибуде о 9 год. ранку. Коли послати телеграму зараз, вона буде на ст. Х. раніш поїзда години на три. Добре!..

Я пішов на телеграф і послав таку телеграму:

„Станція Х. пасажирові місце 37. Вагон № 6 швидкого потягу № 5/6.

Катастрофи на наших залізницях трапляються не так часто, отже, страшенно турбуючись, щоб ви не залишились без води і не страждали, я подбав про це, наливши у ваш новий портфель два чайника свіжої холодної води. Щоб забезпечити вас максимальним запасом питва, все, що було в портфелю, я викинув у вікно. Я міг би це сказати вам особисто, але ви так блаженно спали, що я не намілюся вас турбувати. Всього вам найкращого“.

ОПОВІДАННЯ З ІДЕОЛОГІЄЮ

Гуморист Штука задумав написати оповідання.

Невеличке оповідання, в якому хотів описати робітника - п'яницю, що через прогули та пиво не дає життя своїй дружині.

В той момент, як Штука, накресливши конспект оповідання, приступив було до писання, до нього зайшов знайомий романіст Закоханий.

— Ну, що поробляємо, колега? — запитав Закоханий, бухкаючись на стільця.— Що пишемо, творимо? Романчика, напевно, закручуємо? Га?!

— Де там, — засоромився Штука.— Куди вже нам до романів! Так, оповіданнячко невеличке з робітничого життя.

— Що ж, оповіданнячко теж не погано, — протяг Закоханий.— Написали вже? Можна зиркнуть?

— Ні, ще. Поки тільки плана накреслив.

— Може зачитаєте, коли не секрет!

— Який же тут секрет. Прошу.

І Штука, відкашлявшись, почав читати конспект оповідання.

„День відпочинку“ — оповідання

I

Прізвище героя — Хвесько Злиденний. Робітник заводу „Бараняча кишка“. Прогульщик і п'яниця. Його жінка Пріся — забита істота. Ранок. Хвесько продер очі і повернувся на двохспальному ліжку. Хвесько одягається і співає: „Кирпичики“. Хвесько йде до пивної. Пріся плаче.

II

Хвесько глушить пиво. Хвесько лається з адміністрацією. Хвесько криє матом. Хвесько потрапляє до району і щось незрозуміле доводить вартівному про те, що всі „гади“, „триста лет“ і „за што боролісь“. Хвесько платить штраф. Хвесько приходиться додому і б'є Прісю. За що? Кінець.

* * *

Прочитавши, Штука глянув на Закоханого і спитав:
— Ну що?

— Що? Ось що! І Закоханий почав реготатися так, ніби йому зачитали не сумне оповідання, а веселого фейлетона.

— Чого ви регочете? — образився Штука. — Це навіть не етично. Коли оповідання нічого не варто, можна сказати, порадити щось, а не реготатись...

— Голубчику! Та не в тім річ. Оповідання повинно бути гарне, але хто вам його надрукує? Хто надрукує оповідання, в якому є одна велика хиба — брак ідеології? А ідеології, ви самі добре бачите, у вашому оповіданні нема.

— Як нема,— спробував сперечатись Штука.— А те, що робітник Хвесько...

— Ні, ні, ні. Іменно не „те“, а нема ідеології,— авторитетно заявив Закоханий.— І був би я редактором, я такого оповідання не пустив. Але ви, колего, не сумуйте і не панікуйте. Хочете, я вам його виправлю і воно піде. Хочете? Я, голубе, в цих ділах — спец. Мої романи: „Поцілунок соціалізму“, „Кривава анкета“ й інші можуть бути за зразки ідеологічних творів.

Штука з радістю погодився.

Закоханий вирвав з блок-ноту аркуш паперу, сів до столу і почав писати.

Скінчивши хвилин за п'ять роботу, він подав Штуці аркуш, попрощався й пішов, побажавши Штуці успіху.

Ось що написав Закоханий:

День відпочинку

I

Герой — Май Сьмигодинний. Робітник кишкового заводу „Червона Бараняча Кишка“. Його жінка — Колектива. Ранок. Май блимнув очима і сознательно потягнувся на колективному ліжку. Май одягається (товариші, кредитуйтеся в ЦРК!) і насвистує „Марш Буденого“. Май пішов до клубу. Колектива готує обід і читає книгу: „Вплив жіночого руху на морози в Бразилії“.

II

Май читає газету „Терпугом по бородавках нового побуту“. Май дискусує. Май одержав „мата“, програвши в шахи партію своєму приятелеві. Май повертається

з клубу додому і думає, що завтра треба пересягнути довоєнну норму, раціоналізувати апарата, вибрати новий завком, підписатись на всі газети і журнали і купити триста облігацій останньої позики. Дорогою Май купує „Вечернее Радіо“ і вчитує, що на облігацію позики індустріялізації він виграв сто тисяч. Радісний приходить додому Май і вкупі з Колективною вони розподіляють гроші. Май пропонує розподілити так: 95.000 карбованців на безпритульних і 500 карбованців на придбання облігацій нової позики. Колектива згоджується. Кінець.

Далі стояла примітка: „кінець“ і з ідеологією теж буде „кінець“. Жак Закоханий.

.....

— Ну, як оповідання?— спитав днів через два Закоханий, зустрівши Штуку в редакції.

— Пішло,—відповів Штука.

— А то як же,—задоволено промовив Закоханий. Я, брат, в цих ділах ого-го...

ЛИЦАРІ

От, товариші, жіночий день щороку ми святкуємо. Восьме березня. Міжнародне свято, так сказать. Підкреслюємо, як жіноцтво на волю вийшло з вікового рабства. Нові плакатики по парканах розклеюємо. Промови про „куховарку й державу“ говоримо. Сильні промови. Багато промов. Мільйон, а може й більше. Взагалі скільки промовців, стільки разів і про „державну куховарку“ згадаємо.

Тільки що з тих промов та плакатиків, коли не поважаємо ми жінки! Плакатики вивішуємо, а за коси тягаємо, промови говоримо, а від аліментів тікаємо.

Ех, товариші! Та де ж ті часи, „коли лицарі були хоробрі“ і взагалі де ті „лицарі“?

Нема лицарів. Самі матеріялісти залишилися. Боляче, але факт.

Увіходить, приміром, до трамваю особа прекрасного полу — старушка яканебудь — і хоч би тобі хто місце тій старушці уступив.

Де там?! Всі сидять, а особа прекрасного полу стоїть.

Отаке в нас робиться. А „плакати, промови“...

Сьогодні, наприклад, з Корнієм Івановичем Делегаденком на службу ідемо. Трамваєм. І увіходить

женщина. Молода матір, так сказати, і на руках „наше майбутнє“ держить. І, звичайно, ніхто й не подумав місце жінчині запропонувати.

Тут Корній Іванович не видержав.

— Та що ж це таке,— говорить. Жінчина з дитиною стоїть, а ви всі сидите на... дванадцятому році революції. Ганьба! Так для чого ж диктатура і самокритика? Так тільки, щоб „пиль в глаза пускати“. Ехх...

А тоді обернувся до громадянки з дитиною та :

— Сідайте, громадяно, на моє місце, бо я зараз зляю. Моя зупинка...

І сіла жінчина, і злізли ми.

Так хіба ж таких, як Корній Іванович, ви стрінете тепер? Якраз! Тепер більше „промови та плакатики“.

Ех, громадяно!

ДЖАЗ - БАНДА

Як би знаття, де доведеться падати, то хоч би соломки підмостив або місце м'якеньке вибрав.

Це я, товариші, про ту okazію хочу розказати, як я — чесний громадянин — профсоюзного квитка втерав і хуліганом став з усіма наслідками.

Тепер жінка проходу не дає, з хати гонить, а там ще суд, а там ще таке, що доведеться, мабуть, ВУЦВК прохати, щоб хоч без тієї, як її — „суворої ізоряції“.

І за що постраждав — признатись навіть соромно.

За „джаз - банду“.

Музика така. Власне не музика, а, звиняйте — буза. На пляшках, на тарілках, на барабанах, на трубах грають, а публіка йде. Та як іде — вірите, протовпиться трудно. Пішов і я.

Захожу — усе честь - честю. По квитках і одержу скидати обов'язково.

Годин через дві почали. Вийшло чоловіка п'ятнадцять і всі чорні.

Питаю сусіда — не закордонна, часом, делегація?

Ні — говорить. Це звичайні арапи, або по - нашому — негри.

Гаразд. Сидимо — чекаємо.

Дійсно заграли. Але якої?

Зпочатку аж моторошно стало, а далі нічого. Придививсь — подобалось. Особливо, як найголовніший арап з нагану вистрелив наприкінці. Гарно так вистрелив — музикально.

Правда, на одну громадяночку в передньому рядку цеберку води вилили, а так усе цілком благополучно.

Публіка в долоні біла і „біс“ кричала.

Заграли ще, „бісової“.

Тут уже барабанщик розійшовся. На барабана смалить само собою, та ще лист заліза поперед нього повісили, на ньому такі ноти вишкварює — вірите, волосся догори дметься. Ну, думаю, оце спец, хоч і арап.

Придивляюсь я до барабанщика того і раптом, знаєте, щось незрозуміле бачу. Придивляюсь пильніше, не може, думаю, бути, щоб Петьку Крикуна з нашої вулиці у негри прийняли, а тільки він, бо схожий дуже. Особливо, як б'є по барабані, то заміряється так, як замірявся тоді, коли мене одного разу у вухо поцілів.

Ага, думаю. Ось які ви, голубчики, негри. Харашо. Хай лише, думаю собі, Петька голову поверне, по вухові його впізнаю, вухо в нього ліве розірвате. Не викрутиться, думаю, бреше.

Коли це дійсно — кінчають. Повертає Петька голову — бачу вухо... Тут я вже не витримав. Зразу на стільця (стаж у мене до цього з 17 року) та:

— Граждане! Так і так — говорю — шахрайство це, а не джаз-банда! Які — кричу — це негри, коли вони шахраї! Одного я знаю. Петька Крикун з нашої вулиці. Морду ваксою нашмарував, вроді негра, а вухо його — Петьчине — розірвате. На барабані він — зверніть увагу... Взяли гроші, так дайте справжніх джаз-бандитів, щоб знали, за що платили...

Публіка загаласувала — хто за мене, хто в опозицію.

Підскакує до мене адміністрація з міліціонером. Повели до контори і протокола — ніби я п'яний, вчинив бешкет, а негри, мовляв, справжні.

І тепер, громадяни, з союзу виключили, а в суботу в клубі показательну процесію наді мною втворюють.

Повірений каже, що справа моя поганувата, потому строго тепер за це судять і стаття дуже тяжкувата.

Хочете знати яка?

Звісно: хуліганська, 176 - а.

ДІЛОВА РОБОТА

В житлокоопі № 12675 нема ні лікарів, ні інших спеців з медичною освітою, а тому склад „осередку охорони здоров'я“, що, за наказом комунгоспу, повинен бути в кожному житлооб'єднанні, такий: помбух — товариш Пригнобенко, агент по розповсюдженню якоїсь газети — товариш Кранкер, булошник Карапетянц і набивальниця з тютюнової фабрики — товариш Канделяброва.

Сьогодні середа — день роботи комісії — і комісія в повному складі стоїть посеред двору і розмірковує, звідки б почати огляд „владеній своїх“.

— Почнемо з квартири № 8, — говорить голова комісії Пригнобенко. Вчора поступила заява, що одна з квартиранток, громадянка Карапетянц, вилила поміє на голову громадянці Орловій... Хоч справа ця стосується більше міліції, але й ми не повинні залишатися пасивними. Поміє, вилиті на голову, можуть викликати різні хвороби, як от, скажемо, емфізему чи може що інше...

— „Емфізем“, подумаєш, — перебиває Пригнобенка Карапетянц. — А коли Орлова назвала мою жінку потаскухою! Що їй треба було робити? Та й чому не-

одмінно починати з нашої квартири? Можна і з п'ятої. Там он мешканці скаржаться, що товариш Кранкер розвів собак і в квартирі прямо жах. Собаки гадять, повітря жахливе. Хвороби, знаєте, можуть... І взагалі неприємно...

— Удівительно, — втручається з запалом Кранкер. — Ой, що це за люди! Один поганенький доберман-пінчер — так їм уже поперек горла стоїть. А коли в кухні над плитою розвішується білизна, а тут вариться, ізвініте, суп, так Кранкер мовчить? Так Кранкер не пише заяв? Так Кранкер...

— А де ж я тобі вішатиму білизну, — кричить Канделяброва, беручись у боки. — Якби я заробляла по триста карбованців, може б і я віддавала білизну до пральні...

— Товариші, — страдницьки промовляє Пригнобенко. — Киньте хоч тут зводити балянси, хто скільки заробляє. Все ж таки ми комісія, нас обрано... Громадські обов'язки...

— „Обрано“, — перекиривляє Канделяброва. — Я знаю, що ви в одну дудку з Кранкером. Ваша жінка теж цілими днями сидить у ванній і нікого не впускає...

— А яке ваше діло до нашої квартири — порядкуйте в своїй, — відповідає Пригнобенко. — Та й взагалі, товаришко Канделяброва, у вас такий язик, що на цілий квартал вистачить...

— А ти міряв, ах ти ж цихвірная душа... А хто до профспілки на арапа проліз? Ти думаєш, я не знаю? А хто ручився, що Карапетянц робочий, а в нього на Клочківській своя булошня? Шахраї...

— У міне булошня? — підскакує Карапетянц. — А ти докажи, докажи... Ми тебе просим, докажи...

— І докажу. І не те ще докажу. І що триста пудів муки в твоїй квартирі сховано теж — докажу...

Далі слів Канделябрової розібрати не можна, бо на неї тигром налітає Карапетянц.

Здіймається колотнеча.

Пригнобенко починає розбороняти, а товариш Кранкер, відбігши на безпечну дистанцію, кричить на все горло:

— Міліціоооонер!!

З деяких вікон і дверей висовуються перелякані фізіономії мешканців, а хвилини через двадцять ділова робота санітарної комісії фіксується міліцейським протоколом.

КОШМАР

— Що? Женщини? Пусте! Куди їм! Дітей родити, правильно — помагається. Варити, прати — це штатні обов'язки. Ніхто не сперечається. А щоб керувати врівень з нами, то це вже — вибачайте.

Так говорив своєму приятелеві Ковді громадянин Куценький, ідучи 8 березня на посаду.

— І дивуюсь я, знаєте, Володимиру Ільїчу Ульянову-Леніну. Розумний чоловік, а міг сказати оте: „Кожна куховарка повинна навчитись керувати державою“. А жінки тепер і носяться з цим, як дурень із ступою.

Коли приятелі сіли в трамвай, Куценький продовжував:

— Ну от, гляньте ви на оцю кондукторшу. Куди вона годиться? Сім градусів морозу, а вона вже квитка не одірве як слід. Бачите, на пальці хукає. А туди ж — „керувати державою“. Держава — не коротенька спідничка...

— Ваш квиток? — запитала кондукторша. — Льготний? А посвідчення є?

— А то як же, — відповів Куценький.

— Пред'явіть.

— Зараз.

Куценький довго обшукував усі кишені, лазив і в портфеля — посвідчення не знайшлося.

— А ще з портфелем, — сказала кондукторша. — Оштрафувать вас слід було б, та вже заради нашого дня не буду. Злазьте, товаришу портфельщик.

Довелось злазити.

— От, гадюка, — лаявся Куценький. — Певен: кондуктор - мужчина ніколи б не дозволив отакого. Одірвати квитка не вміє, а права свої показує.

На посаді в тресті Куценького зустріла реєстраторша.

— А, товариш Куценький! Поздоровляю. Сьогодні й ви погуляєте і навіть більше за нас. Ми, жінки, лише дві години, а вам, мабуть, на цілий день щастя підскочило.

— Яке щастя? — здивувався Куценький.

— Та вас сьогодні викликають до суду. У якійсь там справі. Зайдіть до мене, я вам повістку дам.

В суді, коли Куценький побачив, що його хатня робітниця Люба тихенько розмовляє з якоюсь молодою жінчиною в пенсне і з величезним жовтим портфелем, він одразу зрозумів, яке щастя припало йому на жіночий день. — Подала таки, стерва, — ледве встиг подумати Куценький, як відчинилися двері і секретарша суду оголосила:

— Суд іде! Встаньте!

Увійшли судді: дві жінки і один мужчина. Крісло голови суду зайняла літня жінка.

— Зараз почнеться справа по обвинуваченню громадянина Сергія Пилиповича Куценького...

Але Куценький далі не слухав.

— Запечуть, — думав він. — І все жінки, жінки... Голова — жінка, член суду — жінка, секретар — жінка оборонець — жінка, позовач — жінка... Кошмар...

Суд не довго розглядав справу. Все було ясно. Не платив хатній робітниці Любові Приймаковій плати два роки, прописавші її в домовій книзі як племінницю.

Вирок — заплатити все за два роки.

Повертаючись з суду, Куценький зайшов до пивної і з горя напився.

І врешті потрапив до району.

До району доставила його жінчина - міліціонер, підбравши п'яного на майдані, що названий на честь жінчини — революціонерки майданом Рози Люксембург.

ПОПУЛЯРНІСТЬ

Молодий поет Павлуша Малописьченко їхав до своєї нареченої, що жила в Мерефі на дачі.

Публіки у вагоні було небагато — чоловіка тридцять, здебільша перекупок, що повертали з Харкову з порожніми кошиками. Крім перекупок їхало ще три залізничники, один сивенький дідок і дві „громадяночки“.

Громадяночки належали до категорії, так званих „пухкеньких“ блондиночок, з ямочками на щоках і „капризними носиками“, категорії, сильно розповсюдженої на нашій Україні завдяки кліматові, ТЕЖЕ і завоюванням революції, що розкріпачила жінку, витягла її з пазурів кухні і т. д. і т. д.

Настрій у Павлуші був чудовий. Сприяло цьому все: і перспективи побачення з нареченою (Павлуша був дуже закоханий), і прекрасна погода, і, головне, те, що в кишені Павлушиній лежала новенька, тільки но з друкарні, збірка Павлушиних поезій з авторовою присвятою: „Незрівняній Олені — зорі моїй вогненій“.

Коли додати, що збірка була першою збіркою Павлушиних творів, не буде нічого дивного, що Павлуша весь час нетерпляче дивився на годинника, багато курив і щохвилини перебігав від одного вікна до другого.

Коли поїзд зупинився на якійсь дачній зупинці, одна з блондинок, що до того весь час уважно стежила за Павлушею і його нервовими рухами, почала щось тихо шепотіти своїй сусідці. Не трудно було догадатися, що причиною того шепотіння був Павлуша, бо друга блондинка теж ніби випадково поглянула на Павлушу і кивнула головою — мовляв „так“.

Помітивши це, Павлуша подумав:

— Впізнали... Приємно! Мене уже помічає публіка. Значить, вони десь бачили мого портрета, читали мої твори. Приємно, чорт забери! Як здаватиму до друку другу збірку, треба буде коротеньку автобіографію встругнути з портретиком. Для популяризації воно не завадить. Бач, як вони на мене дивляться.

Блондинки дійсно весь час „стріляли“ на Павлушу, аж поки поїзд не зупинився на Карачівці, де вони, поглянувши ще раз на Павлушу, поспішно вийшли з вагона. Разом з ними вийшли залізничники і декілька перекупок.

Павлуша сів поруч з дідком і запалив „Есперо“.

— Ич! Які спеціалістки,— промовив дідок, ні до кого не звертаючись. Хотіли без квитків проїхати.

— Хто,— спитав Павлуша,— перекупки? .

— Які там перекупки! Оті дві дамочки нафарбовані, що проти мене сиділи. Думали, що ви контрольор, і ходу. А їм аж до Мерефи треба їхати. Налякали ви їх... Одна весь час шепоче: „Кажу тобі, що контрольор. Ось побачиш, як висадить. Краще зійдемо в Карачівці“. От і зійшли... Історія... А який же ви контрольор... Контрольора я знаю. Він такий... солідний...

Павлуша встав і з пересердя плюнув у вікно.

КОНТР - РЕВОЛЮЦІЯ

Небарись ішов похнюпившись.

В його лівій руці теліпався рудий потертий портфель, а правою рукою Небарись крутив поперед себе, при чому указовий палець виводив в повітрі якісь таємничі знаки.

— Що означають оці твої маніпуляції, Вікторе?— запитав я, привітавшись.— І чи не можна переводити їх трохи обережніше, а то ти мені мало носа не відтяв.

— Пробач,— відповів Небарись.— Я дуже заклопотаний...

— З чого? Знову чергова неприємність з квартирною хазяйкою? Чи може ти ще не твердо вирішив, яких коропів ти нищитимеш цього літа: донецьких чи ворсклянських?

— Ні. Справа серйозніша. Дуже серйозна. Я... (Небарись зробив павзу). Я... контр-революціонер...

— Як? Що?!— закричав я так, що міліціонер, який стояв на розі, одразу засюрчав і, підбігши до нас, сказав:

— Граждане! Битись ви можете лише тоді, коли при вас єсть не менш шости карбованців. Інакше— я не дозволю...

Але я вже не слухав зауважень міліціонера, а, схопивши Небариса за рукав, потяг його за собою.

В театральному сквері ми сіли на лаву. Я говорив:

— Слухай, Вікторе! Скажи мені одверто — ти здоровий?

— Цілком.

— Вікторе... Я тебе знаю. Ти гарний хлопець, і десять років тому ти не був контр-революціонером. Як же тепер, коли ми упевнились і взагалі... досягнули... Вікторе...

— На жаль, я — контр-революціонер. І справжній. Я переконався. Коли людина на дванадцятому році революції йде проти влади, таку людину вважають за контр-революціонера. Зрозуміло?

— Зрозуміло. Але... Може ще не пізно виправити все це, Вікторе? Га? Може тобі просто бракує якої посвідки або „поручительства“? Так ти не турбуйся, Вікторе. У мене є багато знайомих, Вікторе...

— Не допоможе,— махнув рукою Небарись.

— Та в чім же ж річ? Не тягни. Не муч...

— Справа в... літі...

— Ой, Небарись!.. Або ти мені негайно викладеш твої контр-революційні вчинки, або мої останні три карбованці збільшать доходи нашої міліції...

— Іменно: в літі, — продовжував Небарись. — Літо тепер. Значить, мені, як чесному радянському громадянину, треба виконати всі чергові директиви влади нашої законної, а я не можу. Зрозумій ти — не можу. Як відомо, на це літо намічено вісім кампаній: відпускна, екскурсійна, курортна, фізкультурна, будівельна, туризм, спорт і самокритика. Охоплю я це все? Ні. Значить, я контр-революціонер, бо я...

— Знаєш що, Вікторе,— перебив я Небарися. Справа твоя — швах! Ти — пропав! Тебе розстріляють. Безперечно. Таких людей, що не вміють будувати нового життя, треба нищити, як сарану...

— Бачиш, ти теж такої думки,— тихо заплакав Небарись.— Візьму я, наприклад, відпустку, як же я тоді самокритикуватимусь, або як я тоді в будівельній кампанії...

— Правильно, Небарись! Тебе треба розстріляти. Людині, яка не може охопити навіть восьми кампаній, не до соціалізму йти, а „до стінки“. Таким, як ти, не місце серед нас — бадьорих, передових!

— А як же ви, „бадьорі“?— плачучи спитав Небарись.

— Ми?! Ого-го! Слухай, сморкачу! Слухай, слинявий інтелігенте! Слухай, нікчемо! Скільки кампаній? Вісім? Получай:

Беру я відпустку (в і д п у с к н а) і, одягши труси, йду пішки до Хотомлі. Це 45 верст. Сонце, свіже повітря, хода, дорогою ганяю футболу. Взагалі фізкультура.

Підчас подорожі я вивчаю рідну країну, її флору і фауну (турізм).

На березі Дінця я будую куріня (будівельна).

Купаюсь і ловлю рибу (спорт і знову ж таки фізкультура).

Щоночі я роблю екскурсії: на городи — по картоплю, в садки — по яблука і на бакші — по кавуни (екскурсійна).

Коли мене впіймають, я цю подію жорстоко самокритикую, щоб не пійматись в другий раз (самокритика).

Зрозуміло?

— Зрозуміло. А все ж таки ти не все охопив. А курорт же де?

— О-о-о-о!! Мокриця! О, апендікс соціалізму! О, нещасний! Слухай же ж ти, упадочнику, як бадьорі, живучі елементи охоплять літні кампанії на всі сто відсотків. Слухай і навчайся! На моєму куріні висітиме прекрасний плакат: „Курорт імени Василя Чечвянського. Сезон 1929 року“.

СТИХІЯ

Всі мені закидають: як це я — радянський громадянин — і ніколи не був на морі.

Всі були: і Розалія Абрамовна (неп.), і Петро Панасович (дванадцятий розряд плюс 25% на грузки), і Костя Гронек (альфонс), і Ада Гад (головний клієнт ТЕЖЕ), і багато інших таких же робітників і чесних службовців — всі були на морі, купалися, пеклись на сонці, дихали морським повітрям, набували кілограми, а я ні.

Нарешті мені стало соромно, я не витримав і поїхав до моря.

Вразило мене море сильно.

Та воно і не дивно.

Все ж таки — стихія.

А зі стихіями мені підчас революції (та й за царського гноту) зустрічатися не доводилось — якось викручувався.

Отже, зустрінувши в перший раз в житті стихію, хоч би й мокру, обійтись без вражінь неможливо.

Що ж на морі вражає?

Все!!

Ах!

Море!!

Це значить така велика річка, що має один берег.

Безперечно. Бо другого берега я не бачив, як не придивлявся.

Берег моря, або за морською термінологією „пляж“ — штука дуже складна.

Складається вона з голих людей, недопалків, битого скла, недоїдків, шматків газетного паперу, морських ракушок і брудного піску.

Вода в морі звичайна.

Єдине, чим вона відрізняється від води наших річок — це те, що її якась потвора взяла та й пересолила.

Коли й за яких обставин пересолено воду, довідатися мені не пощастило.

Розпитував я багатьох про це, заходив навіть у місцеву міліцію — ніхто не знає.

А вода пересолена й дуже.

Пробував пити в чотирьох фарватерах (морський термін; по нашому — в чотирьох місцях) — всюди солоні.

Якийсь доброзичливий громадянин, що сидів голий на пляжі і пив воду з пляшки, раїв мені спробувати ще й з п'ятого фарватеру, але я, на жаль, не міг далі провадити своїх дослідчих екскурсій, бо мене сильно потягло на берег, де я й одшвартувався (морський термін; по нашому... це теж дуже погано, не кажучи вже про три карбованці штрафу).

З інших властивостей моря, крім, значить, складного берега і солоної води слід відзначити роботу моря.

Робота в моря надзвичайно проста: це робити „прибой“ і „одбой“ (морські терміни; по нашому — плюватися).

„Прибой“ — це коли море тихенько плюне хвилькою на берег, а „одбой“ — коли берег тією хвилькою плюне назад.

Оце й усе.

Як бачите, робота нікчемна, одноманітна, брудна і до того ще й явно контр-революційна.

На пляжі на стовпі висить постанова місцевої радянської влади:

„Плювати на пляжі заборонено“, а море плюється собі й плюється.

Сказати, що місцева влада про це не знає.

Нічого подібного. Раз поруч мене начальник міліції купався. Розумієте: н - а - ч а - л ь - н и к м - і л - і ц - і ї!

Все 'дно — і на нього плює.

Щось незрозуміле. Особливо, коли випадково пригадаєш, що це діється на дванадцятому році революції.

Може хто скаже, що це ж море, це ж стихія.

Не згоджуюсь.

А начальник міліції що по-вашому?

Це як кожна стихія почне викомарювати, що ж получится? Сьогодні море на начальника міліції плює, завтра вітер порозкидає папери в секретаря райвиконкому, післязавтра грім ударить у ВУЦВК...

На мою думку, так: хоч ти й стихія, а знай своє місце ... в природі.

А взагалі море, коли одкинути оцю його очевидно випадкову несвідомість, дуже мені подобалось.

Оригінального на морі й біля моря багато, несподіванок — сила.

Отаке, наприклад:

Сидить на березі людина і пере підштаники.

Звичайна ніби людина і поза звичайна.

А виходить, що не людина то, а безробітний „морський вовк“.

І вовчого, здається, нема нічогісінько, і вуса такі ж, як, скажемо, у вільного громадянина Полтавщини, і лається однаково і підштаники досить брудні й подерті,— а „вовк“.

Звичайно не всі вовки безробітні.

Багато з них дійсно по спеціальності пораються біля рідної стихії: продають на пляжі яйця й булки, здають напрокат човни для катання, фотографують пляжників, а „вовченята“ цілісінький день вигукують на пляжі: „кому свіжої холодної води?“

Проте „вовки“— народ симпатичний. От тільки трохи нелюдимий.

Наприклад, треба було мені остаточно в'яснити, що таке „морські вузли“. Підхожу я до одного громадянина, що порався біля одномачтової шхуни (морський термін; по-нашому — човен, що може підняти і потопити не більше п'ятнадцяти чоловіка):

— Скажіть, говорю, будь ласка, капітане, як тепер справа з морськими „вузлами“?

— Нічого. Який вітер і куди треба йти.

— Йти, кажу, мені зараз нікуди, тільки но прийшов, а цікаво, говорю, мені знати, під який вітер краще зав'язувати: під норд-ост чи під вест-зунд (морські терміни; по-нашому — тихий вітер і лютий вітер) і взагалі, кажу, товаришу морський вовче, поінформуйте мене в цій справі досконаліше, бо маю я придбати для закордону цілий трюм вузлів різної якорности, коли ж у вас зараз бракує часу зі мною бухтати, то рейдуйте трохи згодом до місцевого готелю каюта № 13, я там вже третій день оддаю кінці...

На це громадянин нічого не відповів, а, покинувши шхуну й всі причандали, дав повний ход (морський термін; по - нашому — втік).

До кого потім я не звертався з приводу вузлів (а звертався я до багатьох), всі ніяково знизували плечима й швидко відходили.

Одного тільки разу якийсь громадянин довго намагався довести мені, що „вузол“ — це морська міра довжини, але в цей час хтось зауважив:

— Облиш! Малахольний! (Морський термін; по - нашому — ненормальний).

Громадянин зразу відійшов.

Дивно. Ненормальна людина, а так чемно поводитьсь...

Очевидно, й тут не без впливу моря.

Ах! Море!!

Стихія ж! Граждане!!

ПОВІТРЯ, ВОДА, СОНЦЕ

Громадяни!

Невже ви ще й досі не нашли собі дачі? Ай-я-яй!

Чого ж ви спите? Чого ж ви позіхаєте та спини чухаєте?

Адже ж уже квітень. Адже ж незабаром і травень.

Хіба вас не тривожить наша фізкультурна епоха? Хіба вас не стосується гасло: „Повітря, вода, сонце“?

Хіба ви не хочете о пів на четверту припинити будівлю соціалізму по своїх трестах і установах, послати до чортової мами місто з його величезними будинками, трамваями, бруком, брудом, духотою і, виснажившись: 20 хвилин в черзі на трамвай, 10 хвилин в трамваю, 20 хвилин біля залізничної каси і ікс хвилин в поїзді, — дременуть до себе кудинебудь в Зелений Гай або Люботин, або Високий, або Карачівку?

Туди на повітря, на сонце, на воду!

А там, в Люботині або Карачівці, попоївши зеленого борщу та телячої ковбаси, що ви її „передбачливо“ купили в душному Харкові, стати в чергу на ставок або на Уди, щоб викупатись, бо без купання ви не виконаєте повністю гасла:

„Всі на повітря, на сонце, та в воду“!!

Громадяни! Та невже ви ще й досі не нашли собі дачі?

Не повірю, їй - бо, не повірю!

Я не припускаю, щоб ви не проміняли неможливого харківського повітря на здорове, легке, пользовите й приємне повітря Померок або Покотилівки, де того повітря скільки завгодно і без черги, де те повітря настирливо лізе до вашої кімнатки і через двері, і через подерту стелю, і через побиті футболістами вікна, разом з промінням сонця, співами птичок і „матом“ тубільців і пришельців!

Даруйте мені,— не повірю.

А сонце? Сонце! Громадяни! Що робить з вами сонце! Цей маг, цей чарівник!

Ах!! Обличчя ваше набирає субтропічного кольору, ви відчуваєте, як поступово, раз - у - раз, після соняшних ванн, ваші м'язи кріпнуть, стають крицевими, як на вашій спині, шиї череві і „протчих“ місцях облазить шматками шкіра, і ви примушені шмарувати себе вазеліном або смальцем, бо інакше заснете лише вдома, спізнитесь на поїзд, не встигнете вчасно на посаду, будете оштрафовані, попереджені і т. д. і т. д.

Товарші! Невже вас не приваблює розкішний, тихий, теплий травневий вечір, коли ви, попідручки з сусідською Світлавою Титовною, гуляєте понад воночним ставком і ввесь тремтите і от щастя, і од того, щоб вас не накрила ваша половина Клара Сидоровна, і од того, що вас немилосердно кусають люті люботинські або пісочинські комарі *Anopheles paetozlivica*.

А ніч! Ніч! Якби я був М. В. Гоголем, я б обов'язково сказав: „Божественная ночь!!! Очаровательная ночь“!!

Тихо... Ти-и-и-хо... Приємний холодок віє від за-
снулого ставка, місяць з-за дерев спостерігає, як ви
прощаєтесь з Світланою Титовною, і вам здається, що
місяць задрить... Попрощавшись, ви йдете додому
з підскоком, ніби вам 20 років і на думці у вас:
„завтра вона буде моєю“...

В кімнаті у вас темно... Ви засвічуєте свічку...
Ваша Кларочка спить, нап'явши на голову дві по-
душки від комарів... Вам хочеться їсти... Ви лізете
до шафи... Порожня... Ви до кошика — порожній...
Ви здивовано починаєте обдивлятися...

Який діалог станеться між вами й Кларочкою — я не
знаю. Це залежить від вашої стриманості і цінності
покрадених речей...

Ах, ніч! Ах, дача!!

.

Громадяни! Та невже ви не нашли собі дачі? Уже ж
квітень, уже незабаром травень... Поспішайте. В не-
ділю негайно на поїзд і шукайте. І робіть це яко-
мога швидше, а то я три неділі під ряд їздив шукати
дачі по всіх околицях Харкову по радіусу в 60 верст
і... не найшов. Всі заняті.

Так щоб і з вами не сталось такої пригоди.

Поспішайте!

ДАЧНІ МУЧЕНИКИ

— Дача за наших часів річ потрібна, як скажемо, страхаса або черга на трамвай. Потому — повітря. А без повітря, самі, товариші знаєте, довго не проживеш. В місті духота, пил, асфальтовий брук іноді падається, нагрівається все неможливо й для здоров'я мінус. Знову ж таки плюються...

— То так... Плюватись наш народ може. Чого-чого, а плюнуть він спец. Інший двох слов не скаже, а всю тобі фізіономію заплює.

— Та я не про те, я відносно здоров'я. Недавно в журналі читав. Ну, й написано все досконально. Приміром, плюнув громадянин. Здається, що тут дивного, а наука — вона, брат, до всього доходить. Де, приміром, нічого не добереш, вона тобі, братець ти мой, пунктиром докаже, яка тобі від плювання шкода і соціальна небезпека. Потому бактерія з плювотини в повітря, а з повітря у випивку або в закуску попадає. Ну, а з випивкою тут уже у бактерії одна путь — в шлунок. І, звичайно, результат. Громадянин, може, на свої чесно випив, а потім доводиться районного лікаря тиждень дождатися або в кареті швидкої допомоги помирать.

— Та воно так. В місті, що й говорити, для здоров'я атмосфера не підходяща. Азоту в повітрі нема. Ну й суне народ на дачу. Хоч раз на тиждень повітря набраться, азотом побалуватись. Тільки народу того багато дуже стало. Прийшли ніби й небагато було, а зараз набралось безсметная сила.

— Кондуктор! Чому поїзд не одправляють? Самі мабуть щодня по дачних місцях їздите, а тут раз на тиждень виберешся — й то затримують.

— Не від нас це залежить. Поїзда по розписанню одправляють.

— Так спізнюється же ж! Вже на десять хвилин спізнився.

— Все'дно. Хоч і спізнюється, а без розписанія одправити поїзда не можна, такий порядок.

— Господи! Духота яка. Нема того, щоб вагонів більше дати. Все ж лекше.

— Граждане! Куди, наприклад, цей поїзд їде?

— А вам куди треба?

— На ддачу... Кум мій на десять хвилин раніше поїхав, ну, а я, значить, розтерявся... з кумом. І тепер маю завдання догнать кума...

— Поїзд на Мерефу їде.

— І прекрасно. На Мерефу — так на Мерефу... Мені аби кума догнать...

— Куди ж ви лізете, гражданко... Бачите, живого місця нема. Не можна ж лізти без церемонії прямо на людей. Понімать же нада.

— Сам раніше вліз, так уже других не пускає. Що ж мені, по-твойому, ліву ногу на пероні залишити? Я уже вся влізла, тільки ліва нога ще не влаштувалась... Бюрокрад який.

— Чого ж ви лаєтесь, громадяно... Твоє щастя, придавили мене, а то я б тобі показав, який я бюрокрад. А ще вроді дама. Особа з прекрасного полу. Сказав би я тобі, яка ти особа, та трьох карбованців жалко.

— Громадяно, припиніть дискусію, все одно проголосувати не доведеться. Так придавили — руки підняти неможливо.

— Товаришу, нада ж розуміти свідомість. Ви ж кошик на дитину поставили, дитина теж „предмет удешевлений“.

— Пробачте, мені не видно ззаду.

— „Ззаду“... Дивиться треба очима, а не штанами

— Дійсно... Штани білі натяг, так уже й думає, що людей можна давити. З дитини може, що путне вийде, зміна яка або „наше майбутнє, а його завчасно роздавить можуть. А ще „Друг Дітей“ на грудях носить.

— Громадяно! Пропустіть дамочку на площадку, бо з ними нехорошо. Глибокий обморок, навіть фарба на губах зблідла.

— Раз фарба зблідла, значить обморок. Потому, коли дамочка хоть трохи при собі, до цього не допустить.

— Манічка! Всі речі забрали? Провір!

— Всі. От тільки бабушки не видно... Мамо! Ми, здається, бабушку загубили.

— Товариші! Громадянин тещу загубив. От — радість!

— Яка там радість?

— Звісно, яка — сімейна...

— Мама! Бабушка найшлась...

— Найшлась? Як?

— Ну да! На ній гражданін сидів. У Покотилівці зійшов. Спить зараз бабушка, усміхається.

— Товариш! А теща у гражданіна найшлась. Радів він, виходить завчасно.

— Стьопо! Здається, Мерефа. Злізай! Назад, гляди ж разом!

СИЛА ЗВИЧКИ

Повернувшись з посади і пообідавши, Іван Іванович Кондря почав читати радянську газету.

Власне, про цю деталь, що Іван Іванович читав саме радянську газету, можна було й не говорити, бо Іван Іванович — радянський громадянин і, звичайно, не може не читати радянських газет. Навпаки, Іван Іванович, в силу конституції власної своєї особи, читає виключно радянські газети. Прочитавши три сторінки газети, Іван Іванович знизав плечима і гмикнув:

— Гм?!

Потім Іван Іванович обережно зазирнув на четверту сторінку і, наспіх проглянувши її, двічі помацав себе за лоба і ущипнув за ногу.

— Ні, не сплю,— тихо промовив Іван Іванович.— Проте, треба перевірити,— і він почав читати газету знову.

— Це неможливо,— сказав уже в голос Іван Іванович, прочитавши вдруге всю газету від „Пролетарі всіх країн, єднайтеся“ до об'яви „втік ангорський кіт, звать „Зізі“. Хто доставить на адресу вулиця Перемоги № 25 — тому сто карбованців нагороди“.

— Я починаю божеволіти. Це ясно,— подумав Іван Іванович.— Я просто не розумію того, що читаю. Такі форми психічних хвороб існують. Я знаю. Але, що ж

робить. До поліклініки зараз пізно. Треба бігти до приватного лікаря...

— Ти куди,— запитала дружина, коли Іванович похапцем одягав пальто й кепку.— Знову на засідання, іроде...

Але Іван Іванович не звернув уваги на „напутствія“ дружини і побіг.

* * *

— Що скажемо?— спитав лікар, коли Іван Іванович, міцно стиснувши в кулаці п'ятьорку, увійшов до кабінету.

— Бачите,— нерішучо промовив Іван Іванович.— Мені здається, що я починаю божеволіти...

— Цебто?

— Мені здається, що я не розумію того, що читаю. Сьогодні, наприклад, двічі перечитавши газету, я не знайшов жодного слова, жодного натяку на якунебудь чергову кампанію. Жо - о - о - о - дного слова, ви ж розумієте. Хіба це може бути?

— Цілком слушні зауваження. Яку газету ви читали? Іван Іванович назвав.

— Оцю?— показав лікар.

— Так.

— Ану читайте в голос. Послухаємо.

— Щось неймовірно,— сказав лікар, коли Іван Іванович скінчив нарешті „ангорським котом“.— Сам бачу: жодного слова про будь-яку кампанію. Нда - а - а - а... Дійсно...

— Ага, голубчику, в тебе, значить, теж не всі дома,— подумав Іван Іванович, побачивши, як лікар мацає себе за пульса.

— Що ж ви мені порадите?— спитав Іван Іванович трохи згодом.

— Що пораджу,— задумливо протяг лікар... Ану давайте проглянемо разом. Ще раз..

* * *

Покоївка Даша, зайшовши через годину до кабінету свого хазяїна, побачила жахливу картину:

— На підлозі лежало два трупа...

* * *

Ще через годину до кабінету увійшли представники слідчих органів і міліції. На підлозі вони найшли невеличку пляшечку з написом „ціяністий калій“, а на столі записку:

„Психічно - хворі — соціальний баласт. Шкідливий баласт завжди викидається. В смерті нашій ніхто не винен. Лікар Гурманський. Іван Кондря“.

* * *

Другого дня в місцевій газеті на першій сторінці було надруковано дві траурних об'яви, що оповіщали про трагічну смерть громадян Гурманського й Кондрі, а трохи нижче була надрукована великими літерами така об'ява:

Від редакції: З недогляду експедиції вчора нашим передплатникам не надіслано спеціального додатку, присвяченого черговій кампанії „За здорову самокритику“. Додаток надсилається сьогодні.

ЕХ, ТОВАРИШІ...

Ех, товариші... Я ж не був проти допомоги безпритульним. Але тепер проти. Власне, не проти допомоги, а проти безпритульних.

А через що? Через безладдя. Міжвідомче безладдя, а я без штанів. І без піджака теж. Без отих штанів і піджака, що по кредитуванню. Що 43 карбованці в розстрочку, а штани сірі в смугах. Позбавився штанів і піджака теж. Ще й місяшник допомоги безпритульним не закінчився, а я без штанів. І без піджака теж. Жалко, ж - а - а - лко... А 43 карбованці Церабкоп вимагатиме, бо йому нема діла до міжвідомчих взаємовідносин. А по-моєму так. Проведиш кампанію, погоджуй усі пункти. Не доводь, щоб член спілки страждав. Аж соромно: стаж є, а штанів чортма. І піджака.

Товариші! Хіба я проти влади? Йй-бо, ні. І не хочу йти я проти влади і боюсь. Я не бунтівник, от тільки треба було погодити, щоб дрібні гроші були. Тоді б усе гаразд було. Не було б пригоди, і були б штани. І піджак.

А трапилось так. Їду увечері додому. Трамваєм. Шостим. Їду. Поруч громадяночка сидить. Доїздимо до останньої зупинки. Я й кажу кондукторові: дайте

здачі три копійки з п'ятнадцяти, бо злазити треба. А він каже:— нема в мене трьох копійок, а нате вам шість на двох. На вас і громадянку. Ту, значить, що поруч мене сидить. Я, звичайно, взяв п'ятак і копійку і говорю громадянці:— як зліземо—віддам. Не турбуйтеся. А вона сміється.

— А як не віддасте,— говорить.— Я ж вас не знаю, що ви за Гарі Піль такий...

Інтересна така громадяночка, бодай і не згадувати. Злізли — йдемо.

— Вам куди?— питаю.

— На Іскринську.

— А мені — кажу — на Некрасівську.

— Щож — відповідає — давайте мені три копійки, та й ідіть собі.

— Нема — говорю — в мене трьох копійок. П'ятак і копійка.

— Тоді дійдемо тут недалечко, знайома крамничка єсть, розміняємо, тай підете собі.

Йдемо — балакаємо.

— Яка — каже — через тих безпритульних ситуація заплутана. На трамвайні квитки дві копійки накиннули, а дрібних грошей нема. Завжди неприємність.

— Да — говорю — конешно, ненормальність. Комгосп сам по собі, а Наркомфін сам по собі. Відомства, скажуть би, різні, ну й плутанина. Та й взагалі — говорю — було б для кого. А то шпана безпритульна тільки ридикюлі в дамочок з рук хватает...

Коли це раптом чую ззаду:

— А тобі, зараза, двох копійок жалко...

Я зирк назад, а їх штук вісім.

Та зразу до мене...

Як я вже їх не благав і громадяночка просила — не допомоглось. Зняли штани й піджака...

Так і постраждав.

Пишу тепер заяву до ВУЦВК з проектом, щоб погоджували.

А то бачите, яке трапляється.

Е-е-е-х! Товариші!..

ДІЯЛЕКТИКА

(Спогади)

Перші часи громадянської війни...

До мене увійшов дежурний.

— Товаришу начальник! До вас якась делегація. Хотять неодмінно говорити з вами... З позицій.

— А ви казали, що я занятий?

— Казав. Не пособляє.

— Ну, гаразд. Хай заходять.

Увійшло п'ять чоловіка. Гімнастсьорки, загорілі обличчя. У кожного з боку мавзер.

Один до мене.

— Ти начальник?

— Я.

— Ану дай спершу роздивиться, зараза, що ти за цабе таке велике. Поки дежурного матом не покрили, так до тебе не допускають, зараза...

— Я начальник постачання Н фронту. Що вам треба?

— Начальник? Та який же ти начальник, коли ти чобіт не даєш. Га?! Щож по-твойому можна босими ногами фронт держать? Я тебе вспрашую — можна? Денікина знистожить, зараза, можна? Босому? Ну скажи, братишка, можна? Воювать, зараза, без чобіт, зараза, з білими, зараза? Та ти не сердься, братишка.

Потому ситуація підскочила. Ленін нам лозунг викинув: „Дайош Денікіна“, а ми йому обратно лозунг: „Дайош чоботи“!!!

— Товариші! Ви якої дивизії?

— N - ої.

— Ваша дивизія в плановому порядку одержала 500 пар чобіт. Більш дати я не можу.

— Слухай, начальник! Ти опридільонно малахольний. Ну ти поміркуй. Скільки прийдеться на чоловіка чобіт, коли людей 10.000, а чобіт 500? А коли, наприклад, твій котлолок не варить, то ми тобі обчислимо. Анрющенко, скільки?

Той, до кого звернувся перший делегат, витяг з кешені олівця і почав писати просто на стіні.

— На кожного бойця приходиться 0,05 пари.

— Чув? А Анрющенко, брат, перший на дивизію математик. Він, зараза, зроду не помиляється. Ну, як же буде?

— Чобіт нема.

— Що значить нема? І чобіт нема, і розуму, видать, нема. Незавидна, браток, твоя живуха.

— Та що ти з ним бухтояриш?— зауважив „математик“. Або хай дайоть, або хай ідьоть к... Потому видать—саботажник...

— А й верно. Підемо. А він теж хай піде...

Вислухавши довгу і надзвичайно віртуозну тираду, в якій зазначені були майже всі внутрішні органи мої й моїх родителів, я підвівся і з свого боку закрутив не менш вдалу відповідь.

— Ого - го, — сказав здивовано перший делегат. Та він, братця, видать, теж з образованих. Кроїть як, зараза. Тоді зовсім інша справа. А ми думали, що з тих,

з саботажників. Ну, коли й тут, у тилу, наш брат сидить, тоді сумніву нікотрого. Значить, чобіт й насправді нема. Ну, пробач, товаришу! Ми так у себе й перекажемо! Мовляв, були у найстаршого інтенданта і переконалися, що чобіт нема. Довів нам начальник про це, добре довів. І головне, зрозуміло, зараза, доводить. Анрющенко! Як тобі начальник довів? Ха-ха-ха! Наскочив, братишка! Буваїть... Ну, бувай здоров! Прощались „за ручку“.

ЧАС — ГРОШІ

От, товариші, німці говорять:

— „Час — гроші“! І правильно. Бо, додержуючись цього дореволюційного гасла, багато дечого німці нарobili. Малпу вигадали, знову ж таки і „шпрехен зі дейч“ не на останньому місці ролю свою виконує. І багато ще дечого нарobili німці. Достойменно я вам всього навести не можу, бо я в Німеччині не був і вивчити життя цієї культурної країни не мав змоги. Ніколи. Часу не вистачає. Роботки багато. І соціалізм треба будувати і взагалі. От і зараз. Єсть можливість за кордон поїхати в наукову командировку: костюмчик купити чи пальтишко, а я не знаю, чи поїду, чи не поїду. Мабуть не поїду, бо немає часу.

Звичайно, слід би було поїхати: і на німців подивитись, і свої досягнення за одинадцять років демонструють. „ТЕ-ЖЕ“ там якенєбудь показати або удосконалений реєстратор „входящих“ папірців,— так боюсь. Як подумаю: а хто ж тут буде за мене всі діла: „проробляти“, „ув'язувати“, „намічати певну лінію“, „втягувати маси“ і т. д., то й виходить: ранувато ще їздити по закордонах, немає ще вільного часу. Поберігти його треба для внутрішнього будівництва.

А то поїдеш до Берліну придбати там культури якої: грамофона кишенькового купити чи жинці котікове манто, а тимчасом без тебе тут чергову кампанію переведуть: „Фотографія в м'яси“ або „Стій, громадянине! Чи ти ж знаєш, для чого ти зараз став?!“

Повернешся з-за кордону, а тобі й скажуть:

— Ану покажіть, товаришу, посвідку про активну вашу участь в останній кампанії „Стій, громадянине“, а у вас немає такої посвідки. От ви вже й відсталий елемент. І хоч лусніть, доводячи, що ви були в науковій командировці, що всі ваші „панамми“ й „піжами“ куплені іменно в берлінському церабкопі — не допоможе це вам. Відсталий ви елемент і край. Посвідочку, будь ласка, посвідочку!

А посвідочки нема, а часу скільки пропало.

Ні, не поїду за кордон!

Хай буржуазія сама задихається і фокстротує, бо витрачати на дурниці дорогоцінний час — щиро дякую! Он ЦРК'оп якусь зелену книжку видає, поки її одержиш — півроку пройде, а я вам буду по закордонах марно час гаяти!

Ні, не поїду!

Час — гроші!

ДОСВІД

— Так от, значить, і заходить мій знайомий до однієї установи в своїй справі,— сказав Корній Іванович, коли ми, нарешті, сіли в автобуса.— Заходить, значить, і йде прямо до секретаря...

— Як, до секретаря? — недовірливо вставляю я,— а швейцар, а стіл довідок? а реєстраторша? а діловод? а...

— В тім то й річ, що зразу до секретаря. А секретар йому й говорить: на жаль, говорить, я особисто справи вашої розрішити ніяк не можу. Доведеться вам звернутись до голови правління. Ходімте, будь ласка, до нього, і я гадаю, що ми зможемо задовольнити вас якнайшвидше. Пішли вони до голови...

— Як? — знову запитую я.— Без писання заяви, без пред'явлення посвідок і рекомендацій, без жодного натяку на „прийдіть завтра“, навіть без анкети? Щось не віриться!

— Вірте, не вірте, але я вам кажу так, як воно було. Пішли вони до голови... Ну, звичайно: кабінет, телефони, величезний стіл, шкіряні меблі, в кутку машиністка нафарбована сидить — все як полагается. Вислухав голова справу, просив пробачити, що так сталося, дав належне розпорядження секретареві, і хвилини через дві мій знайомий вийшов з установи, розрішивши цілком усю справу...

— Як? І документів не питали, і повноваженнями не цікавились? Та де ж це було?— злорадно запитую я,—у вісні, очевидно? Спав ваш знайомий, а йому снилося?

— Ні, голубе, не спав. А було це місяць тому в... Берліні. Знайомий мій в наукову командировку їздив до Берліну. У Берліні було, в одній німецькій установі. Так от я й говорю...

Корній Іванович не договорив. Під нами щось так „бахнуло“, що ми аж підскочили. Автобус став.

— Злізайте, громадяне, автобус далі не піде,— почувли ми голос кондуктора.— Шина лопнула... Тільки прошу вас, громадяне, будьте за свідків, що ні я, ні шофер не винні в тому, що шина лопнула. Дозвольте на всяк випадок записати ваші прізвища й адреси.

Ми сказали.

— Покажіть вже, будь ласка,— соромливо додав кондуктор,— і посвідочки ваші особисті для вірності... Я вам, звичайно, вірю, але з посвідочкою воно якось безпечніше, а то може ви неправильно прізвища ваші сказали... Будь ласка...

Ми показали посвідки.

— Щиро вам дякую.

* * *

— Який ввічливий кондуктор,— сказав Корній Іванович, коли ми злізли з автобуса.— І досвідчений...

— А як же інакше,— додав я,— одинадцять років революції не могли промайнути даремно для досвідченности нашого громадянства...

— Так от я й говорю... І Корній Іванович почав досказувати мені історію подорожі свого знайомого до Берліну.

ЧУЖОЗЕМНА МОВА

Тепер, товариші, я свого сина щодня лупцюватиму. Не вчить, розумієте, чужоземних мов. Так по науках іде нічого: і фізкульт добре знає і:

Ми на горе всем буржуям
Міровой пожар раздуем

непогано запузирює. І взагалі зміна росте підходяща. А чужоземних мов не вчить. А це — погано. За наших часів без знання чужоземної мови жити трудно. На кожному кроці натикаєшся на якунебудь чужоземщину: то закордонна делегація приїде, то в клубі тобі доклада читають. Та й у повсякденному житті без цього лиха не обійдешся.

Оце колись, наприклад, у кіно зайшов. Останній бойовик зацікавив. Назва така чужоземна „Спиртак“.

Думаю, треба зайти.

Зайшов і зразу відчув, що то за велика річ — знання чужоземної мови.

Заходю, значить. Чекаю. Бо ще демонструють перший сеанс, а я на другий.

Чекаю й „Екселянса“ запалюю. Коли це підходить міліціонер і говорить:

— Палити тут ніззя! Тут— говорить, — хвойе, а не вістюбіль. Платіть, гражданін, три карбованці штрафу для ануліровки конхлікту.

— Пробачте, кажу, товаришу, я думав, що це...

— Ніяких контропромісов, гражданін! Бачите плаката, ясно написано: „Палити у вістюбіль“.

— Товаришу, я думав, що це і є вістюбіль...

— Ну, то вже справа не моя, що ви, гражданін, слабкуваті в чужоземній мові. Моя справа ліквідувати порядок. А то тільки припусти інерцію публіки, так получится сама вахканалія. Платіть без преній!

Заплатив я три карбованці.

І правильно. Вивчай чужоземних мов своєчасно, тоді тобі за вістюбіль ніхто штрафу не пришпандорить.

СМЕРТЬ ЛЮДИНИ

Панаса Остаповича Колдоговоренка знали? Ні? Жалко. Прекрасна була людина. Свідома й співчутлива на ідеї.

Так от, помер Панас Остапович. Минулого вівторка. Помер. Зфінішував... Тяжко - тяжко...

Захворів Панас Остапович підчас святкування десятих роковин Жовтня. Святкував цей ювілей увесь Союз, святкував і Панас Остапович. І захворів. Яка саме причина тої хвороби — не знаємо й досі. І дружина його не знає, і я — найближчий його приятель — заплутався. Так глянеш — одна причина, звідси подивися — немов і лікарям вірити треба.

Зайшов я до Панаса Остаповича на Жовтневі свята, та аж жахнувся.

Дружина плаче, а Панас Остапович ходить по кімнаті немов звір який.

Поздоровкався я, а він до мене:

— Вошу хочу!

— Схаменися — говорю. На біса тобі така погань?

А він мені:

— Требується — воша. Подивиться хочу на тварину, що у двадцятому році соціалізм намірялась знищити. Пам'ятаєш, Ленін казав: „або воша — соціалізм, або соціалізм вошу“. Вошу мені дайте. Вошу - у - у - у!!

— Панічка—говорю—заспокойся! Де ж її взяти, вошту? Нема — говорю — вошки. А коли вже тобі така нетерплячка, дивись — говорю—на раціоналізацію, може замінить.

— А - а - а,— кричить,— і ти тієї ж? Змова? Раціоналізацію в руки не вхопиш, ногтем її не колупнеш, щоб луснула, а воші я б доказав. Голубчику, хоч манісіньку вошку, хоч гнидку.

.
Билися ми з ним билися, так нічого й не добилися. Довелось швидко допомогу викликати. Повезли бідолагу до лікарні.

У вівторок оце вмер.

Зайшов я вчора до вдови. Показує вона мені посвідчення лікарні. Написано:

„Громадянин Панас Остапович Колдоговоренко 27 листопада 1927 року помер від білої гарячки“.

Може. Не знаю. А тільки як пригадаю його слова: „вошу, мені вошу“, то так під серцем і затьохка: чи не лікарська помилка тут?

БЛОЩИЦЯ

Я сидів у районному клубі „Червоний Діловод“ і читав газету. Поруч за шаховим столиком сиділа компанія п'ять чоловіка. Двоє грали в шахи, решта розмовляли.

— Ну от, шановні товариші,— говорив один невеличкий лисенький чоловічок,— і десятого, можна сказати, Жовтня дочекалися. Завтра, значить, святкуємо. Досягнення підраховуємо. Так, так... А досягнень тих, знаєте, багатенько. Наприклад, штани на фабриці імени товариша Тинякова за три хвилини шиємо, а за скільки хвилин ті штани на мені розлізуться, про це, наприклад, говоритимуть чи ні? Про нові будинки, що для робітників будують, напевне згадають. Неодмінно згадають. Як же— „кооперативне“ будівництво! А от як ці будинки тріскаються та, як розвалюються, про це говоритимуть чи ні?..

— Скажіть мені, будь ласка, Іване Петровичу,— перебив Івана Петровича його сусіда,— для чого ви все оце говорите. Для чого?

— Як для чого? А для критики. „Нам потрібна здорова критика“, сказав...

— Не заперечую. Критика нам потрібна. Правильно. Але ж, скажіть мені, маємо ми право на наше свято,

на ювілей нашої перемоги, обійтись без критики, а говорити лише про досягнення. Маємо — питаю? Хіба не було досягнень, хіба немає досягнень?

— А я хіба, хі - хі - хі, кажу, що немає досягнень? — захіхікав Іван Петрович. — Боже борони! Єсть досягнення, багато єсть! Наприклад, в Харкові трамвайчик — широку колію — збудували, вагончики нові по тій колії бігають. Біжить, біжить вагончик, швидко біжить, експресом мчить, а потім візьме та серед дороги й тпру! Стане. І стоїть, і стоїть, бо току немає, електростанція там щось досягнула... Як же, досягнення єсть, чимало єсть...

— Бузотьор ви, Іване Петровичу, пробачте, й більш нічого. Примічаєте дрібниці. А Дніпрельстан, а семигодинний робочий день? Це, по-вашому, що таке?

— Голубчику, та хто ж вам говорить, що це не досягнення? Навпаки. Великі досягнення. Надзвичайні. Років там через надцять і Дніпрельстан почне працювати — знаю. Тільки ви, дорогий товаришу, уперед не заскакуйте. Що там колись буде. Ви краще „про зараз“. Ви мені доведіть, чому масло з 90 копійок на руб двадцять скакнуло, та чому пиво ще й досі 28 копійок — це на десятому році революції. Ага?! Мовчите? „Нет слов для вираженій“. А якість того пива яка? Сором! Поки тобі в голові повеселішає, треба того пива мало не півдюжини висмоктати. А послухайте, що говорять, а почитайте, що пишуть. „Досягли до воєнної норми“, „підвищили якість продукції“. Де, питаю я вас, в чому, вопрошаю я вас, шановний товаришу...

.....
Я потихеньку підвівся, взяв у руки новенький дубовий стілець і з усієї сили бабахнув „критика“ по голові.

Вдарив з такою насолодою, що аж ніжка одлетіла. Іван Петрович спершу здивовано глянув на мене, а потім якось аж підскочив.

— Ну от вам ваші революційні досягнення — сказав він, піднімаючи з підлоги ніжку від стільця. Новенький стілець, мабуть, вчора лише з фабрики і ламається як тріска. Бачили? Ану, якої фабрики? Так і є. „Україніліс, 1927 рік“. От вам продукція на десятому році. Полюбуйтесь.

ПЛЮС І МІНУС

(З минулого)

На пристані великого приволзького міста розташувався загін червоногвардійців — чоловік двісті. Вони чекають на пароплава, що повезе їх на фронт, кудись до Вольського.

— Ну й порядочки,— говорить один червоногвардієць в гімнастюрці і червоних гусарських штанях, при чому одна калоша штанів заправлена в піхотинський чобіт, а друга — в черевик і обмотана брудною рудою обмоткою,— півдня вже чекаємо на того пароплава, а його нема. Видно, нема ще коло тих пароплавів комісарів, щоб підштовхували...

— А ти думаєш, як постановив комісара, то так тобі пароплав і поїде,— озвався хтось із юрби.

— Який комісар, а то й поїде, потому, братишка, що не говори, а без комісарів зараз ніякого порядку не буде. Комісар зараз потрібен, братишка, як, скажемо, сірник до цигарки. От ти скрутиш цигарку, а що вона без сірника...

— А хто тобі говорить, що комісар не потрібний? Потрібний. Але який! Харош комісар потрібний, а не буза. Щоб умів до народу підход робить і лінію. А інший комісар почне тобі таке, що ні чорта не втопаєш...

— Правильно. Наприклад, у нас під Самарою така бойова операція була. Обмундированія нема, з жратвою — скіснення, а на махорку — криза. А чехо-словак напіра. Наказ — „вперед“, а ми аж ніяк. І, якби комісара не змінили, не пішли б. Почав, розумієш, розсусолювать: „революція в небезпеці“, „свобода ваша стоїть на карті“ і таке подібне. Незрозуміло, одне слово. Зняли його, присилають другого. Ну, цей, брат, зразу:

— Товариші! Так і так... його... да. Навколо нас, говорить, імперіялістичне оточення і вороже кільце. Давлять, одне слово... його... да. А що ми, товариші, навколо себе бачимо? Плюсів — нема, а мінусів — скільки завгодно. Що ж від нас революція вимагає? А вимагає вона ось що: запрягти всі пролетарські сили і оточення те з кільця вирвать. Треба нам вирвать чи не треба? Треба! Чому? А тому, що диктатура пролетаріату не абиякий плюс. І товариш Ленін, якби був отут на моєму місці, він те ж саме сказав би. Так чи не так я говорю, товариші?! А щодо обмундированія та махорки, то це... дійсно... мінус, тому нема. Але, то вариші!.. Сьогодні ти без штанів — у тебе мінус, а завтра ти в штаніх — у тебе плюс. А птому — вперед!! На чехо-словаків! Спасай революцію і свободу!!!

— І пішли, брат. Хто в чому був — пішли. Потому зрозуміло все. А то: „революція в небезпеці“, „свобода на карті“. Хіба це зрозуміло? А от коли тобі людина говорить: „Спасай революцію і свободу“ — тут тобі все ясно: де плюс, а де мінус.

ЮВІЛЕЙНЕ ЛИСТУВАННЯ

(На десяти роковини Жовтвя)

Лист діловода до директора тресту

В цей високоурочистий день 10-тиріччя першої в світі пролетарської революції дозвольте вітати вас і побажати вам, супрузі вашій і зміні повного щастя і благополучія в ділах рук ваших.

Багато довелось мені чути за революцію ріжних докладів і промов, але такої насолоди, як від вашого вчорашнього докладу, я ніколи не відчував. Сили, огонь, патос. Особливо оте місце:... „доки я стою на чолі „Кандибобер - тресту“, вам—моїм співробітникам—боятись раціоналізації нічого — ніхто скорочений не буде“.

Хай же живе Великий Жовтень і його великий проводирь на місцях — Макс Юхимович Клізменко!

Ваш покорний товариш Аркадій Гопки.

Від Коровченка до Биченка

Стьопа! Поздоровляю! Заходь. Пивна сьогодні з приводу ювілею зачинена, так ми дома. Треба ж реалізувати досягнення. Єсть дві пляшки хлібного і дюжина „Нової Баварії“. Не прийдеш—вип'ю сам. Я брат в таких

ділах за колективну роботу не дуже, це тобі не завком вибирать.

Ювілейний Іван Коровченко.

Від хлопця до дівчини

Товариш Клавочка! Вітаю вас 10-ми роковинами пролетарської диктантури, а зрозуміти не можу, чому ви вчора не були в клубі. Напевне знову ваша забобонная мамаша не пустили, а в клубі був цікавий доклад півгодини і танки до ранку. Танцювали новий танок „Рационалізація“, а вас не було. Невже ви ще й досі не навели вашій мамаші статистики нашого клубу. За минуле літо через клубний вплив записалось у ЗАГСі аж 34 пари, а 12 дівчат просто одержують аліменти. Доведіть все це мамаші і приходьте сьогодні небезприменно, а то мені свято не свято, а якась опозиція... А не прийдете, то або кинусь під трамвай, або піду слухать доклад про міжнародне становище.

Ваш до крематорія Май Закаблучка.

Телеграма преда з командировки до особистої машиністки

Вітжовтсвят тчк Сумую тчк Нема кому продиктовати доклада досягненнях тчк Тутешні машиністки старі зовсім не розуміються моментах тчк І в новому десятиріччі ваш Пупс.

Від робфаківця до батьків на село

Вітаю вас зі святом непереможнього Жовтня. Хай живе, а сало вже поїв та й не дивно. Зуби, що звикли до граніту, крешуть сало аж - аж.

Свято було бучне, демонстрували цілий день, а підметки мої зовсім зіпсувались. В БПС* була вечірка: п'ять докладів і по одному бутерброду з ковбасою. Як би навпаки—було б ще урочистіше. А проте почуваю себе добре.

Ваш пролестудсин Петро

* Будинок пролетарського студентства.

ПРО ПЛАКАТИ

(Жарт)

Товариші й граждане!

Час звернути увагу!

Пора подумати!

Буржуазія не спить. Вона гострить знаряддя.

Вона не даром розкладається. Вона не даром викаблучується на фокстротах та чарльстонах.

Тільки сліпий може індіферентно дивитись, як готується буржуазія похитати міць нашої молоді республіки.

Останні вісті з - за кордону хіба нічого не говорять?

Там шалений темп. Там будують панцерники, танки. Там уже аеропланів більше, ніж у нас горобців.

І все це за останнім словом науки й техніки: розраховано, удосконалено.

Ми повинні стежити, ми мусимо не відстати.

А чи ж все в нас удосконалено?

Всі галузі?

Товариші, нема чого закривати очі.

Єсть прикрі факти.

Однобокість наша випирає.

У нас так:

Треба Дніпрельстан — всі на нього.

Треба ліквідувати неписьменного селянина Юрка Серпа — всі його ліквідують.

Треба, щоб робітник Грицько Молот не пив горілки — всі перестають пити горілку, аби товаришеві робітникові було харашо.

Отак у нас. Захоплюється публіка на одній галузі, удосконалює її, а друга галузь занепадає. Приміром, справа з плакатами. Ця галузь нашого будівництва остаточно відстала від епохи.

Святкували оце недавно одинадцятий Жовтень.

Одинадцятий. Не перший.

На цілих одинадцять років ми наперед посунулися, наближаємось до мети, так би мовити, а на плакатах вживаємо тих же слів, що й одинадцять років тому.

Непомітно досягнень.

Одинадцять років тому закликали:

— „Вперед до перемоги!“

І зараз:

— „Вперед до перемоги!“

Просто якась „двохсмысленность“. Хіба в нас немає перемог? Єсть перемоги.

А коли єсть, то для чого такий незрозумілий плакат?

Або:

— „Хай живе всесвітня революція!“

Плакат, звичайно, гарний, але якийсь, я сказав би, нерационалізований. Хіба революція захворіла чи збирається вмирати? Так для чого ж пускати такий нерационалізований плакат в добу рационалізації?

Або такий приклад. Йде на чолі колони якогось тресту мій знайомий помбух Корній Іванович Делегаленко і несе плаката:

— „Ми революції сини!“

Цілковитий анахронізм, бо, скільки мені відомо, Корній Іванович народився у 1873 році, себ-то значно раніше навіть революції 1905 року.

Скажете — дрібниця?

А що сказав тов. Ленін про дрібниці?

То-то!

І таких прикрих фактів багато.

Потім ще одне зауваження.

Ніхто не стане сперечатися, що плакати відиграють колосальну роль в житті нашої молоді республіки.

Всі кампанії, всі наші прагнення насамперед починаються з плакатів.

Здавалось би, що плакати мають право й на відповідне до них ставлення з боку нашого громадянства.

А чи так воно в дійсності?

Ой, товариші, не так!

Йде, наприклад, жовтневий похід, демонстрація трудящих.

Плакати переможно маячать над натовпом.

Вони кличуть, закликають!!

Вони — центр уваги.

А скінчився похід... Плакати несуть додому під пахвами, тягнуть на плечах, написами не туди куди треба. Везуть навіть на візниках.

Такий, наприклад, плакат: „Смерть акулам-приватникам“, їде додому на приватному візникові і т. д. і т. д.

Сум обгортає. Дивишся на плакати — плакати хочеться.

Ні, товариші. Були кампанії, було загострення кампаній, було поглиблення кампаній.

Ще одна кампанія не завадить. Час звернути увагу і на цю галузь. Пора подумати.

Хто „слідуючий“?!

ТЕОРІЯ Й ПРАКТИКА

(Жарт)

Ранком 31 грудня редактор радянської газети „Червоний трактор“ говорив радянському фейлетоністові:

— От що, товаришу. Завтра новий рік. День відпочинку, що його радянська влада визнала й узаконила. Розумієте. А з другого боку, шановний товаришу, звернімо увагу на останні сторінки всіх наших газет столичних і що ми там побачимо?

„Грандиозна зустріч нового года“. „Урочиста зустріч нового року“. „Семейная зустріч нового года“. „Запись на столики“. „Маскарад, карнавал“.

І скрізь підкреслено: дешевий буфет, вино, горілка, буфет з горілкою, горілка з буфетом і т. д. і т. п.

Розумієте, п'ють, п'ють, п'ють.

І от, товаришу, вам завдання: шкварніть щось коротеньке, рядків так на сотню, але таке, щоб... розумієте,... і відпочинок той підкреслити, і по традиції гій забобонній вдарити, чорти б її забрали.

Вік Дніпрельстану, індустріялізації, позик, а тут якісь „традиції“, якісь „зустрічі“.

Вдарте, щоб аж у носі всім закрутило.

Вас не вчить.

* * *

Одержавши від редактора такі вичерпуючі інструкції, фейлетоніст сів і написав фейлетона. Громив, трошив, підкреслював, відмічав, викривав. Дісталось і зустрічам, і традиціям, і горілці.

* * *

Фейлетона ухвалено редактором і надруковано в газеті.

* * *

А в ніч під 1 січня до району міліції привезли п'яного „намертву“ громадянина. Вартовий довго морочився, поки витяг з кишені „трупа“ документ. Але нарешті витяг і, звичайно, прочитав: „Пред'явник цього є співробітник газети „Червоний трактор“ тов. Х.“

— Очевидно, на гонорар від фейлетонів набрався,— сказав вартовий.

* * *

Мораль: і вартові міліціонери радянських республік читають газети, коли знають на прізвище деяких фейлетоністів.

ТРАГЕДІЯ

Здорово таки бабахнула революція по релігійних забобонах.

Просто таки — сильно вдарила.

Бо вже помітно.

Поперше: раніш було просто Ц — Церква — та й годі.

А революція візьми та по єдиному тому „Ц“ і вдар.

Ну й наслідки: і церква розкололася, і віруючі спантеличились.

Тепер, замість єдиного, „Ц“, маємо:

ЖИЦ'ю (живу церкву), МЕЦ'ю (мертву) і АВТОКЕЦ'ю (автокефальну).

Розкол?

Розкол.

Далі. Підскочила оце паска.

Раніш просто: не думаючи, попер паски до найближчої церкви і край. Знаєш: посвятять тобі однаково що в „Трьох Святителів“, що в „Усіх сверблящих од радости“, а тепер ламай голову: куди його нести?

До АВТОКЕЦ'і понесеш, значить, і словника Дубровського треба нести, щоб зрозуміше, було по якому „прикметнику“ тобі паску та яйця посвятять.

До ЖИЦ'і? — Знову незручно. Ще побачить хто, а потім на службі по профлінії неприємність. Скажуть:

— Ич! З українізації першу категорію виплавав, а паски в руській церкві святить.

Ще, чого доброго, „раціоналізують“.

Просто хоч плач або празника зрікайся.

Так це знову неможливо.

Та ніяк неможливо, бо це ж буде проти декрету.

Декрет визнає, а ти ні.

Катастрофічне становище, накажить мене бог.

Думав уже: к лихій годині забобони! Не святкую!
На трамвай та до клубу на лекцію або на доклад.

Так трамвай не ходить і клуб замкнутий, бо всі активісти дома та по знайомих забобони нищать, бо в кожного забобонів тих повні столи, і, щоб все знищити, потрібна велика активність.

Думав уже: покажу я свою революційну сознательність — ляжу й відпочиватиму три дні, бо за календарем це ж не паска, а день відпочинку. Буквально, так би мовити, виконаю свій громадський обов'язок.

Ліг—так хіба влежиш, коли на столі поросся, горілка і ще багатенько яскравих доказів продовольчої кризи радянських республік? Ну, як тут втерпіти, щоб не вдарити по кризі!

Вдарив!

Вдарив раз, вдарив удруге—повеселішало трохи.

Моментально — план: напитися й на вулицю. Хай до району спровадять. Хоч у районі сховаюсь від забобонів.

Пішов. Підходжу, хитаючись, до міліціонера на розі і поздоровляю:

— З пролет - христос - воскресом вас, товаришу...
Готовий,— говорю,— підкоритись закккону і їхать до району за непристойний свій вигляд і хххуліганство...

А міліціонер мені:

— Воістину, сором вам, громадянин! Такий празник, а ви нарізались. Йшли б собі додому, чим отаке. Ще простудитесь.

Довелось іти додому.

Що не говоріть, а здорово революція вдарила по антирелігійній лінії — сильно вдарила.

ХРИСТОС ВОСКРЕС

(Монологи)

— Хрисссс восссс! Дядюшка! Дорогой! Зверніть увагу! Пасочка — продукт колективної творчості. Усім сімейством удосконалювали. Просю! Поросятинка з індивідуальним ухилом — сам купував, сам смажив. Власноручний смак. Горілка—державного виробництва. Приватности додав лише для кольору. На зубровці настояна. Хто за те, щоб ще по одній? Воз-дер-жавших нет? Іване Йвановичу! З дядькою! Дядюшка — з празничком! Що? Душа горить? Холодцю душі горящій. А для посилення реакції—оцієї холодненької чарочку. Хто за? Одноголосно! Люблю організованість. „Єліці во христа - а - а хрестистіся - я - я...“ Ддядюшка! Не лізе? Вопрос? Проштовхнуть ковбаскою. Надавить, так би мовити, по „низходящій лінії“... Тримайсь, дядя! Іване Йвановичу, підсобіть ввести у внутрішні апартаменти нашого вельмишановного дяді оцього вітаміна з часником. Хай живе! В мене лозунг: „Все для гостей!“ „Воскре - е - е - сенія день, просвітіся людіе-є-є!“ Степане Степановичу, просвіщайтесь. А дядя знову в опозицію? Ах, „не ммможу“? Ах, дядя не ммможе? „Ох, і чудно мені, ох, і дивно мені“, як сказав наш великий поет Тарас Трясило. Щоб такий дядя та

не міг? Здає, значить, дядя на дванадцятому році революції. Підкрипить треба дядю коньяком з п'ятикутними зірками. Влить в дядю коньячку. Хай живе дядя!! „Христо - о - о - с воскресє - е - е із мертвих!!!“ І головне „смертію смерть поправ...“ їдять його мухи... От за це я й люблю його, що „поправ“. Хто за те, що я люблю Христа, прошу випити! Варваро Івановно, повахуйте за дядюшкою. Хрис - вос, дядю! Що?.. Не дитить?.. Мертвий?.. От, воістину... штука... Господи! І з чого б він? Такий здоровий... І не хворів...

* * *

— Центральна? Центральна? Що? Ага? Швидку допомогу! Швидче! Що? Швидка доп... Будь ласка, негайно... Труп... Ну - да... Розговівся й готовий... Був дядя — тепер труп. Що? Ну - да. До того був живий, як слід... Тепер мертвий, як слід... Не возите мертвих? А як же? Господи...

* * *

— Товаришу міліціонер... пробачте... В мене трупний дядя вже дві години мертвий спочиває... Будь ласка, що робить? Заберуть, кажете? Щиро дякую... І як воно скоїлося з дядюшкою... Ніколи з ним такого не бувало, щоб смерть... Іду, іду...

* * *

— Що ж це таке?.. Товариші?... Варваро Івановно! Степане Степановичу! Ммманя... Діти... Та не плачте! „Не плачте над трупами павших борців...“ Не хашо це...

НЕВЖЕ

(До десятиріччя Червоної армії)

Товариші червоноармійці!
От ювілей у вас.
Десять років.
Бої.
Перемоги.
Досягнення.
Удосконалення.
І невже все це без фельдфебеля?
Аж дивно! Аж не віриться! Слово чести!
Кажуть, що у вас є і помкомзводи, і комзводи, і ком-
бати, і комбатри, а фельдфебеля нема.
А хто ж вас до пуття призводить?
Хто з вас „чудо — богатирів“ робить?
А хто ж вам пояснює:
„Знамя есть полковая святыня, і кожен салдат пови-
нен захищати його до останньої краплі життя?“
Хто?
Хто командує:
„Плавное предсіданіє — на - а - а - чинай!“
А хто підчас муштри тикає пальцем і кричить:
— Убери єй!
— Кого „єй“, господин фельдфебель?

— Пузо вбери! Чого ти ёйо виставив! Пузо в салдата повинно до спини прирости! Розумієш?!

Невже тепер по ваших казармах не чути такого специфічного фельдфебельського баска:

— Вольний оприділяющий Зегір!

— Чого звольте, господин фельдфебель?

— Вчєрась приходила ваша мамаша і ходатайствувала нащот своїх іменин, которі будуть сьгодні.

— Так точно, господин фельдфебель!

— Так. Ёто було вчєрась. А сьгодні у вольного оприділяющего Зегіря не по всьой культурі блещать гудзики на мундирі і доведьотсья вольному оприділяющему Зегірю діжурить по кухні, а мамаші вольного оприділяющего Зегіря справлять іменини без ходатайства. Кррррю - гом!!

Невже не чути такого баска? А хороший був басок, приемний.

А хто ж вам, товариші червоноармійці, лекції з гігієни читає. Отак от: вишикуєтьсья рота, а фельдфебель вийде з ротної канцелярії, закладе руки „за чортзна що“ і починає:

— Замічено, що в салдат 15 роти, себ-то у вас, нема гігієни. Положим, що з вами про це говорити, коли ви навіть і не чули про гігієну. Так от, поясню. Запоминай усі.

— Гігієна єсть наука, которая преподаютьсья в учебних командах, у школах підпрапорщиків, а також в университетах, де обучаютьсья на докторов.

— Раз!

— Кожен салдат повинен соблюдать, щоб коло нього була гігієна.

— Два!

— А тепер, як побачу, що в кого не буде гігієни, то такий гігієніст буде в мене на предметі для дальших лекцій.

— Три! Ррразойдісь!

.....

Шановні ювілянти червоноармійці! Та поясніть же мені: хто ж тепер все це робить у вас.

А коли це правда, що у вас тепер немає фельдфебеля, то невже ви живете без гігієни?

Невже?!

МІНІАТЮРИ

ЦАР І ПАВЛО

Перегортаючи сто тридцятий раз комплекти старих ілюстрованих журналів, мій син Павло (йому п'ять років) питає:

— Що це таке?

— Де?

— Оце намальовано?

І показує мені малюнок: цар Микола II в образі спрута, і в огидних лапах цього спрута задихаються люди, багато людей.

— Це цар,— відповідаю я.— Був колись цар і душив людей.

— Поганий, значить, цар був?— знову запитує Павло.— А де він тепер?

— Нема тепер царя. Революція знищила... Щоб не душив людей.

— Хіба не можна людей душити,—не вгамовується Павло.

— Не можна.

— А чому не можна?

— Мені зараз ніколи, бачиш—я зайнятий. Потім я тобі розкажу.

Павло відходить і починає знову перегортати журнали.

— Тату, тату?

— Чого тобі ще?

— А я знаю, що оце,— і Павло показує мені малюнок: дракона з багатьма головами. В огидних лапах цього дракона задихаються люди, багато людей. На головах дракона написи: бюрократизм, протекціонізм і ще щось.

— Що ж воно?— питаю я.

— Цар,— урочисто відповідає Павло.— Але ти його не бійся, він уже не страшний. Його революція знищила, щоб не душив людей.

— Молодець,— говорю я з гордістю.— Перегортай далі і не заважай мені.

.
А що я міг сказати синові? Поперше, я ж батько, а подруге, Павло ще малий. Не міг же я сказати йому: „Дурню! Перегортай далі“.

Незручно — ви ж розумієте.

ФОРМАЛІЗМ

Письменник написав казку і поніс до редакції.

В казці розповідалося про те, як в одній невідомій країні спалахнула революція. Велична, величезна революція. Люди тієї невідомої країни, скинувши вікове рабство, з піднесенням почали будувати нове, вільне життя. Будували величезні електростанції, фабрики, заводи. Культурні досягнення тієї невідомої країни були навдивовижу всім сусідам.

Одне тільки було погане в тій невідомій країні. Сильно почав панувати формалізм...

.....
— Стій, стій, стій,— сказав редактор,— що ви мені голову морочите. Це ж ви про СРСР пишете?

— Так,— відповів письменник.

— А чому ж невідома країна, чому „казка“?

— Форма... Таку форму взяв.

— Форма? А вам відомо, шановний товаришу, що формалізм зло, з яким треба боротись... Не піде.

І не пустив редактор казки.

.....
Правильно зробив редактор. Формалізм не те що, а просто душити треба. Бо він заважає нам будувати нове життя. Так заважає, так заважає...

НОМЕРОК І ПЕЧАТКА

На трибуну вийшов оратор. Публіка влаштувала йому овацію.

— Хто цей оратор?— спитав я громадянина, що стояв поруч мене.

— Хіба не знаєте, це ж товариш N,— і громадянин назвав мені прізвище відомого вождя.

Оратор говорив блискучу промову про завдання моменту, про роль пролетаріату в утворенні всесвітньої революції.

Слухачі багато разів переривали його слова бучними оплесками.

— Говори, говори,— почув я біля себе голос того ж таки громадянина, що раз уже звертався до нього.— Впливай на маси. Веди до перемоги! Ич— овації, аплодисменти... А хотів би я знати, був би такий успіх якби не я? Овації оці та піднесення? Якраз?! Та хіба публіка...

— Хто ж ви такий?— зацікавився я.

— Хто я? Я, товаришу, реєстратор з Окрпаркому, і в мене вчора тов. N мандат реєстрував на право виступу на цьому зібранні. А не зареєструй я йому мандата, не постав номерочка та печаточки, був би

успіх, були б овації? То-то бо й є! А публіка? Хіба
вона знає! Йй аби говорили. Говори, говори...

.....

Велика штука номерочок і печаточка за наших ча-
сів, шановні республіканці.

Правда?..

ПЕРЕВІРКА ДІЯЛЬНОСТІ

(Лист до редакції)

Прошу товаришку редакцію сповістити мені (неодмінно з маркою) на такий опрос. Скільки ви платите моїй жінці Оксані Просяній за пселдонім, що ним вона ос уже другий рік до вас пише, а ползи я не видав. І чи правильно вона мені говорить, що ніби то не за гроші вона в цю комерцію встряла, а більше за активність. І несвідомим мене не раз називала. Не зрозуміти тобі — каже — нашої жіночої лінії, що дала нам, жінкам, радянська влада у жовтні 8 березня.

А писати — говорить — я буду, бо це мій обов'язок грамотної людини. Тим більше — каже — що писати є про що. І жіноцтво неорганізоване, і ясел немає, тобто дитячих, і чоловіки в нас відсталий елемент.

А я собі, конешно, так думаю: невже все оце — і ясла, і жінок організовувати, і з чоловіками гризтися і все за активність. Щось не віриться мені, щоб без грошей. І ще мене дивує така периферія: раніш вона на марки та конверти яйця та курей продавала, а тепер і курей не тривожить, а листи пише і відповіді від вас одержує і досить часто. Звідки ж гроші?

От і вирішив я звернутись до вас, товаришко редакціє, з проханням: з'ясуйте, будь ласка, цю справу

бо мені здається, що жінка моя, Оксана Просяна, а ваша селькорка з села Задрипанець доходи свої від мене — чоловіка свого — ховає з невідомого для мене секрету.

Коли ж, конешно, я побачу, що діло це підходяще, то я не проти — хай пише, бо й сам, як ніколи проти революції не йшов, то й проти пселдоніма не поїду, аби була польза.

А листа пишть так: село Задрипанці, Колективного району на Жабоквакальщині, Семенові Гуровичу Просяному.

ОЧАЙДУШНИЙ

Розмова зайшла про очайдушних.

Говорили багато.

Один поперед одного (а в компанії було вісім чоловіка) розповідали про пригоди й подвиги очайдушних людей — хто з життя, хто з літератури.

Лише один сивенький, худорлявенький дідок, з рудими від старости й тютюнового диму вусами, сидів на канапі і мовчки перегортав якийсь ілюстрований журнал.

— А ви чого ж мовчите, Іване Петровичу? — звернувся до дідка хтось з присутніх.— Невже ви ніколи не зустрічали очайдушних? Майже всі вже розповідали. Тепер черга ваша. Просимо.

— Чому ж ні,— відповів Іван Петрович,— зустрічавсь і зустрічаюсь. Майже щодня. Тільки мій очайдушний справжній, а не вигаданий. Я не вважаю за очайдушну й не бачу героїства в людині, що йде з одним фінським ножом на ведмедя або прикладе до лоба револьвера з одним набоем і клацне курком. Ведмедя все ж таки можна заколоти ножом, а, клацнувши курком, можна й не влучити по набоеві. І, крім того, людина тут ризикує один момент. Не пощастило— мертвяк, а пощастило — живий. Мій же герой ризикує

життям весь час. Постійно, так би мовити. Таку очайдушність я розумію...

— Хто ж він такий, ваш герой? — зацікавилися всі.

— Хто? Один мій знайомий, діловод з нашого тресту Гаврило Панасович Кобка. Він ось уже другий рік свідомо ризикує життям. Він... він... обідає в церобкопівській їдальні.

Всі замовкли, а Іван Петрович почав знову перегортати журнал. •

СПАДЩИНА

Молодий чоловік, в рогових окулярах, лакованих черевиках і прекрасному коверкотовому костюмі, сидить в кабінеті за столом і записує у блокнота:

М. В. Гоголь „Ніч під Різдво“	1200—	Крим	500
Т. Г. Шевченко „Гайдамаки“	. 1300—	Кавказ	500
Л. М. Толстой „Анна Кареніна“	1500—	закордон	2000
<hr/>			
Баянс . . .	3000 крб.		3000 крб.

— Чудово,— говорить молодий чоловік і ховає блокнота в портфель.

.

Мораль: не тільки бухгалтери, а й кіно - сценаристи розуміються в баянсах.

ШВИДКІСТЬ

Через вулицю, замислившись, іде літній громадянин. Раптом на нього налітає автомобіль. Громадянин, побачивши, швидко кидається праворуч, але машина повертає в той же бік. Момент... і колеса машини трощать руки, ноги... Натовп. Непритомного громадянина витягають з - під машини. З'являється лікар з бінтами, ватою і починає робити перев'язку...

.....
Читачу, не дивуйтесь, що лікар і всі причандали з'явилися так швидко — громадянина переїхав автомобіль швидкої допомоги,

ЩАСТЯ

Зустрів оце колись знайомого Петра Герасимовича Жилкопенка.

Іде - підскакує.

— Чого це ви? Сто тисяч виграли? — питаю.

— Де там! Більше. Таке щастя, таке щастя... В суді оце був. За аліментики притягали. І викрутився. Ви ж розумієте?..

— Як же це?— здивувався я.

— Іддіотом визнали, дорогою! Мене ідіотом, а дитину нормальною. Не ваша, кажуть. Ідіть собі. І виправдали... Таке щастя, таке щастя. Бувайте здоровенькі...

— Є ще на світі щасливі люди,— подумав я.

ТРИ ПОГЛЯДИ

Один радянський громадянин, читаючи радянську газету, думає:

— Блискуче! За півроку в Харкові випито 2 мільйони пляшок пива. Ще одна перемога на фронті промисловости.

Громадянин цей — господарник.

* * *

Другий радянський громадянин, читаючи ту ж саму газету, думає:

— Ганьба! В Харкові за півроку випито два мільйони пляшок пива. Це ж — жах.

Громадянин цей — культробітник.

* * *

Третій радянський громадянин, не читаючи газети, думає:

— Ну й народ. По півгодини сидять, а по одній пляшці випили. Здря тільки місце займають.

Громадянин цей — офіціант пивної „Нова Баварія“

ДОСЯГНЕННЯ

Клуб „Імени Місцевих Вождів Революції“ невеличкого міста Червоно-Попівки переповнений публікою. Йде лекція на тему „Злочинність. Боротьба з нею. Заходи й досягнення“.

Лектор — товариш Владленов, червоно-попівський начальник міліції якраз почав прикінцеве слово. Він знайомить аудиторію з досягненнями, а їх у червоно-попівської міліції багато. Лектор помітно хвилюється і часто п'є з графина воду.

— Товариші! Той факт, що за останні три тижні і в районі, і в районному центрі Червоно-Попівці не було майже жодного злочину, навіть простої крадіжки, говорить сам за себе. Робота міліції, власне лінія роботи міліції на цім фронті соціалістичного будівництва — правильна. Але, товариші! Я гадаю... Суспільство...

— Товаришу докладчик, дозвольте слово для заяви, — залунало десь ззаду коло дверей.

— Будь ласка, прошу...

— Так от, значить, прислала мене сюди жінка ваша Муза Сіліверстовна сказати, щоб ви негайно додому йшли. Потому, поки ви тут лекцію читали, а вони,

значить, до мамаші в гості ходили, так якісь злодії квартиру вашу пограбували — геть чисто всі речі повиносили...

Лекція про досягнення припиняється, і лектор, розсьобуючи кобуру револьвера, біжить через заля до вихідних дверей.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МОМЕНТУ

В той момент, коли аудиторія була остаточно захоплена силою ораторової красномовности, в той момент, коли не тільки діжурний пожежник, а навіть члени президії перестали позіхати й почали уважно слухати, в той момент, коли сам оратор побачив, що його промова остаточно обійшла всі рифи й зараз спокійно попливла, як Дніпро нижче порогів,— в цей момент в рот ораторові влетіла... муха.

Оратор пирснув, закашлявся, здивовано розвів руками, ніби хотів сказати: „товариші, в чім же річ?“— але потім рішуче піймав муху на кінчик язика і проковтнув.

Звичайно, коли б ця подія трапилась за інших обставин — за обідом, скажімо, або підчас зустрічі закордонної делегації, можна було б просто ліквідувати подію: виплюнути муху й край.

Але плюватись на сцені, перед публікою та ще в такий відповідальний момент було абсолютно неможливо: неестетично, некрасиво й некультурно, тим паче, що оратор цілих дві години говорив про... культурну революцію.

ЗМІСТ

	Стор.
Думки ні до чого	5
Міжнародне становище	7
Солідарність	10
Підход	12
Газета допомогла	15
В пивнушці	17
Доклад і резолюція	21
Серьожин експеримент	24
Як я став хуліганом	27
Оповідання з ідеологією	31
Лицарі	35
Джаз - банда	37
Ділова робота	40
Кошмар	43
Популярність	46
Контр - революція	48
Стихія	52
Повітря, вода, сонце	57
Дачні мученики	60
Сила звички	64
Ех, товариші	67
Діалектика	70
Час - гроші	73
Досвід	75
Чужоземна мова	77
Смерть людини	79
Блощиця	81
Плюс і мінус	84
Ювілейні листування	86

	Стор.
Про плакати	89
Теорія й практика	92
Трагедія	94
Христос воскрес	97
Невже	99

МІНІАТЮРИ

Цар і Павло	105
Формалізм	107
Номерок і печаточка	108
Перевірка діяльності	110
Очайдушний	112
Спадщина	114
Швидкість	115
Щастя	116
Три погляди	117
Досягнення	118
Відповідальність моменту	120

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

Правління: Харків, вул. К. Лібкнехта, 31.

ПО ВСІХ ФІЛІЯХ ТА КНИГАРНЯХ ДЕРЖВИДАВУ Є ТАКА
ЛІТЕРАТУРА УКРАЇНСЬКИХ СУЧАСНИХ ПИСЬМЕННИКІВ

- Анищенко, К.— Баланс. Оповідання. 185 стор., ц. 90 коп.
Антоненко-Давидович, Б.— Смерть. 301 стор., ц. 1 крб. 60 коп.
Багмет, А., Дашенко, К., Андрущенко, К.— Збірка Українських приказок та прислів'їв. 220 стор., ц. 1 крб. 50 коп.
Блакитний, В.— Твори. 392 стор., ц. 3 крб. 50 коп.
Вишня, О.— Про село — Усмішки. 183 стор., ц. 70 коп.
Вухналь, Ю.— Одруження Гаврила Ратиці. 31 стор., ц. 12 коп.
Гжицький, В.— Муца. 157 стор., ц. 85 коп.
Досвітній, О.— Алай. Вид. 2. 117 стор., ц. 1 крб.
Досвітній, О.— Американці. Соціальний роман. Вид. 2. 303 стор., ц. 2 крб.
Досвітній, О.— Гюлле. Вид. 2. 120 стор., ц. 1 крб.
Досвітній, О.— Нас було троє. 281 стор., ц. 1 крб. 60 коп.
Досвітній, О.— Тюнгуй. Вид. 3. 153 стор., ц. 1 крб. 10 коп.
Любченко, А.— Гайдар. Степова легенда. 23 стор., ц. 35 коп.
Любченко, А.— Дні юности. Вид. 2. 63 стор., ц. 40 коп.
Нечай, П.— Зачароване коло. Гуморески. 159 стор., ц. 50 коп.
Орлівна, Г.— Емігранти. 133 стор., ц. 1 крб.
Панч, П.— Мишачі вори. Вид. 2. 188 стор., ц. 1 крб. 15 коп.
Сенченко, І.— Дубові гряди. 210 стор., ц. 1 крб. 50 коп.
Хвильовий, М.— Бараки, що за містом. 23 стор., ц. 10 коп.
-

КОМЕРЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ ДВУ

Харків, вул. К. Лібкнехта, № 31

Філії та книгарні по всіх округових та значніших містах України

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

Правління: Харків, вул. К. Лібкнехта, 31

- Хвильовий, М.— В очереті. 4 вид. 32 стор., ц. 15 коп.
Хвильовий, М.— Життя. 13 стор., ц. 7 коп.
Хвильовий, М.— Злочин. 4 вид. 32 стор., ц. 15 коп.
Хвильовий, М.— Кіт у чоботях. 4 вид. 36 стор., ц. 15 коп.

ВИЙШЛИ ДРУКОМ ТАКІ НОВІ П'ЄСИ:

- Арський, П.— Штурм неба. П'єса. 139 стор., ц. 40 коп.
Бедзик, Д.— Культурна сила. Комедія. 27 стор., ц. 15 коп.
Минко, В.— Герої буднів. Драматичний етюд. 47. стор., ц. 20 коп.
Ясний, О.— Віз ламається, чумак ума набирається. П'єса. 47 стор.,
ц. 25 коп.
-

**Поштові Відділи Держвидаву надсилають накладною платою
кожну книжку**

як власного, так і всіх видавництв СРСР.

**Пересилка й пакування на всі замовлення коштом Держвидаву,
коли замовлення більше ніж на 1 крб. і наперед оплачується готівкою.**

Замовлення надсилати на такі адреси:

- Харків, вул. 1-го Травня, № 17. Поштовий Відділ ДВУ
Київ, вул. К. Маркса, № 2. Поштовий Відділ ДВУ.
Одеса, вул. Лассаля, № 33 (Пасаж). Поштов. Відділ ДВУ.
Дніпропетровське, просп. К. Маркса, № 49. Пошто-
вий відділ ДВУ.
-

КОМЕРЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ ДВУ

Харків, вул. К. Лібкнехта, № 31

Філії та книгарні по всіх округових та значніших містах України

671-18

Ціна 60 коп. (Р)

н

РЛ
№ 8352

215

445-016

Кол. С. 8

2605.